

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА КАФЕДРА НІМЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ, ПЕРЕКЛАДУ ТА СВІТОВОЇ
ЛІТЕРАТУРИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**на тему ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ
КУЛЬТУРНИХ КОНЦЕПТІВ В РОМАНІ МАРИНИ ЛЕВИЦЬКОЇ «KURZE
GESCHICHTE DES TRAKTORS AUF UKRAINISCH» У ПЕРЕКЛАДІ**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0352-нп
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.043 германські мови
та літератури (переклад включно),
перша – німецька
освітньо-професійної програми
Переклад (німецький)
Середа Данііла Геннадіївна

Керівник к. ф. н., доц. Вапіров С. Ю.
Рецензент к. ф. н., доц. Шапочка Н. В.

Запоріжжя – 2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ЗАПОРІЗЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет іноземної філології

Кафедра німецької філології, перекладу та світової літератури

Освітній рівень магістр

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.043 германські мови та літератури (переклад включно), перша
- німецька

Освітньо-професійна програма переклад (німецький)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

« _____ » _____ 2023 року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
СЕРЕДІ ДАНИЇЛІ ГЕННАДІЙВНІЙ**

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) «Лексико-семантичні
особливості відтворення культурних концептів в романі Марини Левицької
«Kurze Geschichte des Traktors auf Ukrainisch» у перекладі».

Керівник кваліфікаційної роботи (проекту) Вапіров Сергій Юрійович
к.ф.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «15» квітня 2023 року № 521-с.

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту) _____
5 грудня 2023 р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту)
Аналіз відтворення різних концептів в оригіналі та перекладі, роман та його
переклади, оцінка вірності відтворення стилю автора у перекладі.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно
розробити):

1) здійснити огляд теоретичних джерел; 2) розглянути особливості відтворення
стилю автора та культурних концептів у перекладі; 3) виявити систему засобів
репрезентації стилістичних особливостей перекладу; 4) побудувати модель
лексико-семантичної адаптації культурних концептів у перекладі

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Телкова О. В., к.ф.н., доц.	15.04.2023	15.04.2023
Розділ 1	Телкова О. В., к.ф.н., доц.	10.06.2023	10.06.2023
Розділ 2	Телкова О. В., к.ф.н., доц.	05.09.2023	05.09.2023
Висновки	Телкова О. В., к.ф.н., доц.	15.10.2023	15.10.2023

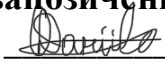
6. Дата видачі завдання 15.04.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	квітень 2023	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	травень 2023	виконано
3.	Написання вступу	травень 2023	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	червень 2023	виконано
5.	Написання практичного розділу	вересень 2023	виконано
6.	Формулювання висновків	жовтень 2023	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	грудень 2023	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	грудень 2023	виконано
9.	Захист	грудень 2023	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант

(підпис)

Д.Г. Серєда
(ініціали та прізвище)

Керівник роботи

(підпис)

С.Ю. Вапіров
(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

(підпис)

С.Ю. Вапіров
(ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 78 стор., 37 джерел.

Об'єкт дослідження: роман Марини Левицької та його переклади, а також специфіка творчості авторки, її стиль та культурні концепти, що включені в текст.

Мета роботи: розкриття особливостей відтворення стилю автора та культурних концептів у перекладі, а також оцінка вірності цього процесу.

Теоретико-методологічні засади: розуміння процесу перекладу художньої літератури та вивчення стилістичних та культурних аспектів цього процесу

Отримані результати: Автор Марина Левицька використовує простий та доступний стиль письма, що допомагає легко висловлювати складні поняття і ідеї. Її стиль характеризується зрозумілими реченнями та доступною лексикою, що робить роман ближчим та зрозумілим для читача. В оригінальному тексті присутня виразна лексика, яка допомагає читачам легше уявити ситуації та персонажів. Марина Левицька має власний стиль письма, який полягає в здатності поєднувати глибокі філософські роздуми з легкістю та гумором. Вона вміло вибирає глибокі теми у повсякденні ситуації, надаючи їм життєвості та доступності для читачів. У романі присутні культурні концепти, які відображають різницю в культурних поглядах та цінностях між персонажами. Це відтворюється за допомогою контекстуальних діалогів та внутрішніх монологів персонажів, допомагаючи читачеві краще розуміти конфлікти та динаміку взаємин героїв.

Ключові слова: культурний концепт, художній переклад, лексико-семантичний аспект,

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1	10
ТЕОРЕТИКО-БІОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ	10
1.1. Теоретичні основи перекладу художньої літератури	10
1.2. Марина Левицька та особливість її творчості	33
Висновок до розділу 1	39
РОЗДІЛ 2	40
ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА АДАПТАЦІЯ КУЛЬТУРНИХ КОНЦЕПТІВ В ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ МАРИНИ ЛЕВИЦЬКОЇ	40
2.1. Визначення культурних концептів у романі	40
2.2. Лексико-семантичні стратегії відтворення культурних концептів	46
Висновок до розділу 2	54
РОЗДІЛ 3	55
КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДІВ РОМАНУ МАРИНИ ЛЕВИЦЬКОЇ	55
3.1. Стилiстичні особливості відтворення різних концептів в оригіналі та перекладі	55
3.2. Оцінка вірності відтворення стилю автора	61
ВИСНОВКИ	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	79

ВСТУП

Актуальність дослідження полягає у вивченні та аналізі процесу перекладу художньої літератури, зокрема роману Марини Левицької, з урахуванням теоретичних аспектів та особливостей творчості авторки. Переклад художньої літератури завжди викликає підвищений інтерес, оскільки він вимагає не лише майстерності владного володіння двома або більше мовами, але й здатності передати відчуття, емоції, стиль та авторську індивідуальність через призму іншої мови та культури. Подальше дослідження спрямоване на вивчення стилістичних особливостей перекладу, зокрема відтворення різних концептів в оригіналі та перекладі, а також на оцінку вірності відтворення стилю автора у перекладі. Також важливим аспектом є аналіз лексико-семантичної адаптації культурних концептів у перекладі роману Марини Левицької, що дозволить виявити різницю між оригінальним текстом та його перекладом, особливості передачі культурних аспектів та інтерпретації авторських ідей у різних культурних контекстах. Описані вище аспекти дослідження мають важливе практичне значення для перекладачів, викладачів та студентів, які вивчають мистецтво перекладу, а також для всіх, хто цікавиться проблемами взаємодії мов та культур у сучасному світі літератури.

Метою цього дослідження є вивчення процесу перекладу художньої літератури, зокрема роману Марини Левицької, та аналіз його стилістичних та культурних аспектів. Основною метою є розкриття особливостей відтворення стилю автора та культурних концептів у перекладі, а також оцінка вірності цього процесу.

Завдання дослідження:

Провести теоретичний аналіз основ перекладу художньої літератури та визначити методологічну базу дослідження.

Дослідити творчість Марини Левицької та виявити особливості її стилю.

Вивчити стилістичні особливості відтворення різних концептів у оригінальному тексті та його перекладі.

Здійснити оцінку вірності відтворення стилю автора в перекладі, визначити, чи вдалося передати індивідуальну манеру письма Марини Левицької.

Визначити культурні концепти у романі та проаналізувати лексико-семантичні стратегії їх відтворення в перекладі.

Встановити наукову новизну дослідження, враховуючи результати аналізу стилістичних та культурних аспектів перекладу.

Визначити практичне значення дослідження для перекладачів та викладачів мови, а також для всіх, хто цікавиться проблемами перекладу та міжкультурного спілкування.

Предметом дослідження є процес перекладу художньої літератури, зокрема роману Марини Левицької, а також стилістичні та культурні аспекти цього перекладу. Також включаються в аналіз лексико-семантичні стратегії відтворення культурних концептів.

Об'єктом дослідження є сам роман Марини Левицької та його переклад, а також специфіка творчості авторки, її стиль та культурні концепти, що включені в текст.

Для досягнення поставлених завдань використовуватимуться такі **методи** дослідження: аналіз літературних джерел, текстологічний аналіз, стилістичний аналіз, порівняльний аналіз, аналіз перекладу, лексико-семантичний аналіз.

Наукова новизна даного дослідження полягає в аналізі стилістичних та культурних аспектів перекладу художньої літератури, зокрема роману Марини Левицької, та в оцінці вірності відтворення стилю автора у перекладі. Дослідження також висвітлює питання лексико-семантичної адаптації культурних концептів у перекладі, що є актуальним аспектом міжкультурного спілкування.

Практичне та теоретичне значення: Результати дослідження можуть бути корисними для перекладачів, викладачів та студентів, які вивчають мистецтво перекладу, а також для всіх, хто цікавиться проблемами взаємодії мов та культур у сучасному світі літератури. Теоретично, дане дослідження може внести важливий внесок у розуміння процесу перекладу художньої літератури та вивчення стилістичних та культурних аспектів цього процесу.

Апробація результатів дослідження: Результати дослідження можуть бути представлені на конференціях, семінарах та наукових дискусіях у галузі літературознавства та мовознавства. Також можливий публікаційний вихід у наукових журналах і виданнях з мовознавства та перекладознавства.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-БІОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ

1.1. Теоретичні основи перекладу художньої літератури

Художній переклад відрізняється від інших видів перекладу своєю специфікою. Він вимагає від перекладача не лише точно відтворити зміст оригінального тексту, але й передати його емоційну, стилістичну та художню цінність. За Ревуцькою С. К. на сучасному етапі розвитку перекладознавчої науки художній переклад розглядається як комплексне утворення, де мають бути враховані функціональні можливості і мовознавчої, і літературознавчої науки [27, с. 31]

За визначенням запропонованим Філоненко Б. Є. художній переклад – це діяльність, яка полягає у перекодуванні тексту, породженого на одній мові в тексті іншої мови, і яка здійснюється перекладачем, котрий творчо вибирає варіант у залежності від варіативних ресурсів мови, виду перекладу, завдань перекладу, типу тексту і під впливом власної індивідуальності.[28, с.136]

Новікова Т. В. стверджує, що художній переклад це вид літературної діяльності: твір, створений однією мовою, відтворюють іншою. Однак художній переклад і мову пов'язує не лише комунікативна функція, а й естетична, оскільки слово це «першоелемент» літератури. [24, с.150]

Художній переклад – це особливий вид перекладу, який відрізняється від інших видів перекладу своєю специфікою і складністю завдань, що стоять перед перекладачем. В цьому підрозділі ми розглянемо основні характеристики художнього перекладу, які роблять його унікальним і важливим аспектом літературної перекладацької діяльності.

Художній переклад передбачає відтворення образів, які створює автор в оригінальному творі. Перекладач повинен здати читачеві той самий образ чи образи, що викликають певні емоції та візуальні уявлення. Це вимагає від

перекладача не лише розуміння тексту, але й вміння передати його образи відповідними мовними засобами. [10]

Художня література завжди носить емоційний характер, і перекладач повинен зусиллями мови відтворити цю емоційну нюансованість. Він повинен розуміти не лише слова, але й тон, настрій, переживання персонажів та автора, і відтворювати їх у перекладі.

Кожен літературний твір має свою унікальну атмосферу та стиль, які визначаються вибором мови, структури речення, лексичних та стилістичних рішень. За Ніколяєвою Т. Н. перекладач повинен зберегти ці атмосферу та стиль, щоб читач відчував себе так само, як у оригіналі.

Художній текст може містити багато стилістичних прийомів, таких як метафори, алегорії, іронія, архаїзми тощо. Перекладач повинен бути здатний впізнати та відтворити ці стилістичні риси в перекладі.

Художній переклад вимагає від перекладача сприйняття та передачі голосу автора. Це включає в себе відтворення авторського ставлення до подій та персонажів, його особистого погляду на світ. Перекладач повинен робити це так, щоб читач відчував автора через переклад.

Усі ці характеристики роблять художній переклад важливим і відповідальним завданням, яке вимагає від перекладача не лише майстерності в мові, але й глибокого розуміння та відчуття літературного твору. Перекладач має бути як майстером слова, так і творцем, який відтворює твір в іншій мові, зберігаючи його дух і цінність [15,16,17].

Теоретичні підходи до перекладу культурних концептів

Пригодій О. С стверджує, що культурні концепти включають в себе набір цінностей, ідей, традицій, образів та символів, які є специфічними для певної культури. [26, с.84]

Перший крок - це розгляд поняття культурних концептів та їхньої важливості у художній літературі. Це дозволить читачу зрозуміти, що саме має на увазі автор, коли говорить про передачу культурних концептів у перекладі. Один із підходів до перекладу культурних концептів - це пошук еквівалентів, тобто аналогів цих концептів у мові перекладу. У цьому контексті буде розглянуто, як відбувається співвідношення між оригіналом і перекладом, і яким чином вибираються еквівалентні поняття.

Інший підхід - це адаптація культурних концептів до мови та культури перекладу. Це може включати в себе зміну образів, символів або традицій так, щоб вони були зрозумілі та прийнятні для аудиторії перекладу. Третій підхід полягає в трансформації культурних концептів у перекладі. Це може включати в себе створення нових образів або інтерпретацію оригінальних концептів з урахуванням культурних відмінностей.

Вплив культурних концептів на переклад

Вплив культурних концептів на переклад є однією з ключових аспектів перекладу художньої літератури. Культурні концепти - це ідеї, цінності, символи та стереотипи, які є специфічними для певної культури і відображають її особливості. При перекладі художнього тексту, особливо якщо він належить до літературної творчості, культурні концепти мають величезний вплив на спосіб, яким текст сприймається та відтворюється в іншій культурі.

Культурні концепти відображаються в лексиці та виразах, які вживаються в оригінальному тексті. При перекладі необхідно вибирати слова та вирази, які краще передають сенс і культурні нюанси оригіналу. Однак це може вимагати творчого підходу до перекладу, оскільки не завжди існують прямі еквіваленти слів у цільовій мові [19, с.102-105].

Культурні концепти часто визначають значення слів та виразів. При перекладі необхідно розуміти, які поняття і символи мають значення для

культури, і намагатися відтворити це значення в перекладі. Наприклад, поняття "домашній затишок" може мати різне значення в різних культурах.

Культурні концепти також впливають на стиль тексту. Наприклад, твір, що відображає культурні особливості певної групи людей, може мати особливий стиль письма. Перекладач повинен враховувати цей стиль і намагатися передати його в перекладі.

Культурні концепти часто посиляються на інші тексти або культурні референції, які можуть бути незрозумілими для читачів іншої культури. Перекладач повинен враховувати ці посилання та намагатися знайти еквівалентні або пояснювальні рішення.

Кожна культура має свої власні ідіоми та фразеологізми. Перекладач повинен розуміти їхнє значення та намагатися знайти еквіваленти або використовувати подібні вирази для передачі сенсу.

Враховуючи вплив культурних концептів, перекладач повинен бути не тільки майстром обох мов, але й культурним посередником, який допомагає читачеві розуміти і асимілювати іншу культуру через текст. Таким чином, вплив культурних концептів на переклад є важливим аспектом, який вимагає не лише лінгвістичних, але й культурологічних знань та вмінь перекладача.

Семантичний рівень є важливою складовою впливу культурних концептів на переклад художньої літератури. Семантика визначає значення слів, виразів та символів у тексті. Перекладач повинен ретельно розуміти і аналізувати семантичний рівень тексту, оскільки це визначає глибоке розуміння та відтворення культурних концептів.

Культурні концепти можуть мати унікальне або невидиме для чужоземців значення, яке часто важко передати прямим перекладом. Перекладач повинен ретельно аналізувати значення культурних концептів і намагатися відтворити їх точно в цільовій мові [20].

Семантичний аналіз включає врахування контексту, в якому вживається певне слово або вираз. Культурні концепти можуть змінювати значення слів у певних ситуаціях, і перекладач повинен виявити ці контекстуальні нюанси.

Культурні концепти часто виражаються через символи і метафори. Перекладач повинен розуміти, які символи мають культурне значення і як їхня метафорична семантика може впливати на сприйняття тексту. Невірне розуміння семантики може призвести до неправильного тлумачення або навіть образливого вживання слів або виразів. Перекладач повинен уникати культурних конфліктів та забезпечити, щоб текст був культурно прийнятним для читачів цільової мови.

Семантичний рівень допомагає перекладачу адаптувати текст до різних культурних уявлень і переконатися, що він буде зрозумілим та прийнятним для читачів іншої культури. Розуміння семантики тексту допомагає зберегти автентичність голосу автора та його індивідуального стилю.

Стильовий рівень має величезне значення у впливі культурних концептів на переклад художньої літератури. Стиль охоплює вибір мовних засобів, ритм, темп мовлення, інтонацію та багато інших аспектів, які формують індивідуальний характер авторського тексту.

Кожен письменник має свій неповторний стиль, який може включати в себе вибір слів, речення, структури, метафори та інші стилістичні особливості. Перекладач повинен докладати зусиль для збереження цієї автентичності у перекладі, оскільки це допомагає передати голос автора та його індивідуальний підхід до мовлення [21].

Однак, перекладач повинен також враховувати аудиторію цільової мови. Стиль перекладу повинен бути зрозумілим та прийнятним для читачів цільової мови, що може вимагати певних адаптацій та змін у стилі. Культурні концепти можуть впливати на вибір мовних засобів. Певні слова або вирази можуть бути багатозначними чи носити особливий культурний підтекст. Перекладач повинен

обирати мовні еквіваленти, які передають семантику та стиль оригіналу, але при цьому враховують культурні особливості цільової мови.

Стильовий рівень також допомагає відтворити атмосферу та настрій оригінального тексту. Важливо, щоб переклад передавав ту саму інтонацію, емоційний фон і стилістичні риси, які створюють особливу атмосферу твору.

Стиль включає в себе структуру тексту, яка може бути важливою для збереження послідовності та ритму оригінального твору. У художній літературі часто є посилання на інші твори, аллюзії та інтертекстуальні зв'язки. Перекладач повинен розуміти ці зв'язки і відтворювати їх у перекладі. Різні жанри (наприклад, поезія, проза, драма) мають свої стилістичні особливості. Перекладач повинен адаптувати стиль до жанру твору.

Отже, стильовий рівень забезпечує вірність та якість перекладу художньої літератури, оскільки він визначає спосіб сприйняття та відчуття тексту читачем, зберігає автентичність авторського голосу і допомагає відтворити культурні концепти в тексті перекладу.

Ідіоми та фразеологізми є важливою складовою впливу культурних концептів на переклад художньої літератури.

Багато ідіом і фразеологізмів мають сильну культурну специфіку і можуть бути нерозрозумілими або малими в іншій культурі. Перекладач повинен знати та розуміти ці відмінності, щоб знайти відповідний еквівалент або найкращий спосіб передачі сенсу.

Ідіоми і фразеологізми можуть додавати виразності та оригінальності тексту. Вони допомагають виокремити авторський стиль та надати тексту характерний звучання.

Ідіоми і фразеологізми часто мають багатозначне значення або включають в себе глибокий смисл. Перекладач повинен враховувати цю насиченість сенсу та намагатися передати її у перекладі [22].

Деякі ідіоми та фразеологізми можуть мати комічне або гумористичне значення. Перекладач повинен зберегти цей гумор або комічність у перекладі, щоб передати тонкості тексту [23].

Певні ідіоми та фразеологізми можуть бути характерними для конкретного автора. Збереження цих елементів допомагає відтворити індивідуальний стиль автора у перекладі. Ідіоми і фразеологізми можуть надавати тексту аутентичність та автентичний звучання, що важливо для передачі атмосфери твору.

З урахуванням всіх цих аспектів перекладач повинен бути дуже обізнаним і кваліфікованим у роботі з ідіомами та фразеологізмами. Переклад ідіом може бути складним завданням, оскільки вимагає глибокого розуміння культурних та мовних аспектів, а також креативного підходу до вибору еквівалентів або способів передачі сенсу. Якщо перекладач успішно враховує ідіоми та фразеологізми, це сприяє більш точному та автентичному відтворенню культурних концептів у перекладі художньої літератури.

Роль мови в художньому перекладі

У цьому пункті ми розглянемо ключову роль мови у перекладі художньої літератури.

Лінгвістична точність в перекладі художньої літератури є однією з фундаментальних складових, і її важливість не може бути переоцінена. Вона визначається як відповідність перекладу мовним структурам, граматичним правилам та семантиці оригіналу. Лінгвістична точність гарантує, що переклад не втрачає смислу та інтегритету оригінального тексту. Це важливо, оскільки художня література часто відома своєю глибокою смисловістю та виразністю.

Істинна геніальність художнього твору часто виявляється в стилі автора. Лінгвістична точність допомагає перекладачеві передати цей стиль якнайточніше, зберігаючи виразність індивідуальності автора. Мова, яку вживають персонажі, може бути ключем до їхньої характеристики. Наприклад, специфічний діалект чи мовний стиль може розкрити класові чи культурні

особливості персонажів. Лінгвістична точність допомагає зберегти ці аспекти в перекладі [24, с.150].

Інтонуація та атмосфера тексту можуть бути сильно пов'язані з мовними особливостями оригіналу. Лінгвістична точність допомагає відтворити ці елементи в перекладі, зберігаючи таким чином дух твору.

Деякі літературні твори можуть мати складну логіку або нитку подій, яка потребує вірного відтворення. Лінгвістична точність гарантує правильну послідовність подій та розкриття сюжету.

Забезпечення зрозумілості для читача. Важливо, щоб переклад був зрозумілим для цільової аудиторії. Якщо переклад має лінгвістичні неточності, це може призвести до непорозумінь та втрати інтересу читача.

Загальна ідея полягає в тому, що лінгвістична точність в перекладі художньої літератури є основною складовою, яка допомагає зберегти і відтворити багато важливих аспектів оригіналу, зробити переклад автентичним і доступним для читача, а також віддати даний твір у всій його красі та глибині.

Відтворення структури речення є надзвичайно важним аспектом перекладу художньої літератури. Це означає збереження організації слів та фраз в реченнях, яка притаманна оригінальному тексту, і відтворення цієї структури в перекладі. Структура речення впливає на семантику та смисловий зв'язок між словами і фразами. Відтворення цієї структури допомагає зберегти смислову цілісність оригіналу. Якщо структура речення змінюється неправильно, це може призвести до неправильного розуміння тексту чи втрати важливих деталей.

Багато авторів мають унікальний стиль побудови речень. Відтворення цього стилю важливо для того, щоб переклад був вірним авторському голосу. Це особливо важливо в художній літературі, де стиль автора може мати суттєвий вплив на інтерпретацію тексту [25].

Структура речень може впливати на ритм та темп читання тексту. Відтворення цього аспекту допомагає зберегти атмосферу оригінального твору.

Наприклад, короткі та напружені речення можуть створювати напругу, тоді як довгі та описові речення можуть передавати розкіш чи спокій.

В деяких випадках сама структура речення може бути важливою художньою частиною тексту. Наприклад, автор може використовувати повторення, паралелізм, антитези тощо для створення ефекту. Перекладач повинен бути здатний відтворити ці художні елементи в перекладі.

У багатьох художніх текстах мовна структура є складнішою і близькою до літературного стилю, ніж в повсякденному мовленні. Відтворення цієї структури допомагає зберегти літературний рівень тексту.

Деякі мовні структури та конструкції можуть бути культурно визначеними. Відтворення таких структур в перекладі допомагає читачеві зрозуміти культурні аспекти оригіналу.

Усі ці аспекти свідчать про важливість відтворення структури речення в перекладі художньої літератури. Вірне відображення цього аспекту сприяє збереженню смислового та стилістичного багатства оригінального тексту і робить переклад більш вірним та ефективним.

Мовна адекватність є ключовим аспектом в перекладі художньої літератури, і важливість цього аспекту важко переоцінити. Мовна адекватність вказує на те, наскільки вдало вдається перекласти оригінальний текст так, щоб він був зрозумілим, природним і відповідав мовним особливостям та вимогам мови перекладу. Один із головних цілей перекладу - це зробити текст доступним і зрозумілим для цільової аудиторії, яка може бути незнайомою з мовою оригіналу. Мовна адекватність допомагає досягти цієї мети, перекладаючи текст так, щоб його зміст був чітко розкритий читачу.

Оригінальний текст може мати певний мовний рівень, який відображає характери персонажів, контекст чи атмосферу. Мовна адекватність в перекладі допомагає зберегти цей рівень, роблячи переклад ближчим до оригіналу [26, с.84].

Уникнення лексичних і граматичних нелогічностей та природність в мовленні дуже важливі для забезпечення мовної адекватності. Перекладач повинен уникати нелогічних або натяканих конструкцій, які можуть здатися дивними чи штучними в мові перекладу.

Мова оригіналу може містити інтонаційні та емоційні аспекти, які передають настрій автора чи персонажів. Перекладач повинен старатися відтворити ці аспекти мови, щоб передати емоційну глибину тексту. Мовна адекватність також означає врахування мовних відмінностей між джерелом і цільовою мовою. Це включає в себе адаптацію фразеологізмів, виразів та ідіом, щоб вони були природними для читача.

Забезпечення автентичності діалогів та мовленнєвих особливостей персонажів: У перекладі важливо відтворити специфічний спосіб мовлення персонажів, що характеризує їхні особливості, соціальний статус, регіональну належність та інші аспекти.

Мовна адекватність також передбачає збереження гармонії мови в тексті, зокрема у виборі слів, структурах речень та ритмі мови.

Загалом, мовна адекватність є критичним аспектом в перекладі художньої літератури, оскільки вона допомагає зберегти автентичність, природність та емоційний зміст оригіналу, роблячи текст доступним та зрозумілим для читачів цільової аудиторії [28, с.136].

Відтворення стильових особливостей є важливою складовою процесу перекладу художньої літератури і визначає, наскільки вдалим є переклад тексту в аспекті збереження і передачі стилю автора. Стиль автора включає в себе його індивідуальний підхід до мовлення, вибір лексики, ритм, метафори, образи, тон та інші стилістичні особливості, які впливають на тон та ефект тексту [27, с.31].

Кожен автор має свій неповторний стиль, який робить його твори унікальними. Відтворення цього стилю в перекладі допомагає зберегти авторський голос та індивідуальність. Стиль автора може впливати на структуру

речень, абзаців та тексту в цілому. Відтворення цих структур допомагає зберегти структурну адекватність, що важливо для правильного сприйняття тексту.

Стиль може визначати тон та настрій тексту. Наприклад, автор може використовувати гумор, іронію, сарказм, лірику або драматизм. Відтворення цього стилю допомагає передати читачу тон та емоційну спрямованість тексту.

Стиль може містити образи, метафори та інші стилістичні прийоми, які роблять текст виразним та образним. Перекладач повинен бути здатний відтворити ці елементи, щоб текст залишався барвистим та змістовним.

Стиль може залежати від контексту і цільової аудиторії. Перекладач повинен враховувати ці фактори і вибирати стиль, який відповідає цілям перекладу та очікуванням читача [30].

Багато художніх текстів мають вищу літературну цінність завдяки своєму стилю. Відтворення стильових особливостей допомагає зберегти цю цінність в перекладі. Стиль може впливати на спосіб, яким автор створює та розвиває образи персонажів та подій. Перекладач повинен відтворити цей аспект для передачі повноцінного образу та історії.

Відтворення стильових особливостей в перекладі художньої літератури є важливим завданням, оскільки воно допомагає зберегти цінність і виразність оригінального тексту, зробити переклад ближчим до авторського голосу та передати весь спектр смислових та емоційних відтінків оригіналу.

Контекст і аудиторія є двома важливими факторами, які визначають відповідність стилю та мови в перекладі художньої літератури. Вони впливають на те, як перекладач вибирає мовні засоби, структуру тексту та стиль, щоб забезпечити зрозумілість і зв'язність для цільової аудиторії [29].

Переклад художньої літератури завжди робиться з метою передачі тексту новій аудиторії, яка може бути незнайомою з мовою оригіналу. Контекст і аудиторія визначають рівень мовлення, лексику та структуру, які зроблять текст зрозумілим і доступним для читачів. Перекладач повинен забезпечити, щоб мова

перекладу була природною для цільової аудиторії. Це означає враховувати мовні особливості та вимоги читачів цільової мови, щоб текст не виглядав штучним або незвичайним.

Контекст також включає в себе культурний специфічний контекст. Перекладач повинен враховувати різниці в культурних нормах, цінностях і стереотипах для того, щоб вибрати мовні засоби, які відповідають цьому контексту. Контекст включає в себе і специфіку самого тексту, його жанр, тематику і мету. Наприклад, стиль перекладу може змінюватися в залежності від того, чи є текст гумористичним, драматичним, науковим чи публіцистичним.

Контекст і аудиторія визначають міру мовної гнучкості, яку дозволяє перекладачеві вибрати. В окремих випадках може бути необхідним відступити від літературних стандартів або вживати специфічні вирази для досягнення бажаного ефекту.

Врахування вікових та соціокультурних особливостей читачів. Аудиторія може включати в себе різні вікові групи та соціокультурні категорії. Перекладач повинен враховувати ці особливості, щоб вибрати мовні засоби та стиль, які будуть відповідати очікуванням різних читачів.

Загалом, контекст і аудиторія є двома важливими факторами, які впливають на мовні рішення перекладача в художньому перекладі. Вони допомагають зробити переклад більш ефективним, зрозумілим та природним для читачів цільової аудиторії, забезпечуючи відповідність мови та стилю тексту їхнім потребам і очікуванням [31].

Переклад художньої літератури відомий своєю складністю через численні проблеми та виклики, пов'язані з мовою та стилем. Давайте розглянемо деякі з основних проблем і викликів, які можуть виникнути у процесі перекладу художньої літератури:

Знаходження точного відповідника в кожному випадку важливе, але часто неможливе через різницю в мовних системах. Деякі вирази, фрази чи ідіоми

можуть бути унікальними для мови оригіналу, і їх точне відтворення може бути неможливим.

Вибір між буквальною та вільною перекладу. Перекладачі часто стикаються з дилемою між буквальною (до якої вони прагнуть заради відтворення точності оригіналу) та вільною (щоб передати емоції та стиль оригіналу). Важливо знаходити баланс між цими підходами в конкретних випадках.

Збереження стилістичних особливостей автора є важливим завданням перекладу художньої літератури. Це включає в себе відтворення індивідуального підходу до мови, образів, метафор, ритму та інших стилістичних аспектів.

Художній текст часто містить метафори та образи, які є важливими для розуміння тексту та передачі його глибини. Вибір адекватних метафор і образів у перекладі може бути великим викликом. В поезії та літературних текстах, де ритм та рими грають важливу роль, їх відтворення в іншій мові може бути складним завданням. Перекладач повинен старатися зберегти музичність та ритміку тексту.

Різниця в мовних особливостях (наприклад, граматичні відмінності, порядок слів, вживання різних частин мови) може вимагати адаптації тексту для зрозумілості в іншій мові. Оригінальний текст може містити емоційні аспекти та атмосферу, які важливі для сприйняття. Перекладач повинен передати ці елементи, щоб зберегти емоційний зміст та настрій тексту.

Відтворення діалогів і мовленнєвих особливостей персонажів. Персонажі у художній літературі можуть мати специфічний спосіб мовлення, залежно від їхніх характеристик та контексту. Перекладач повинен відтворити цю мовну індивідуальність [32].

Загалом, переклад художньої літератури - це складний і творчий процес, який вимагає розгляду численних мовних та стилістичних аспектів. Перекладач повинен бути відкритим до викликів, які виникають, і знаходити кращі рішення

для того, щоб відтворити красу та смисловий глибокий тексту оригіналу у цільовій мові.

Підходи до оцінки якості художнього перекладу

Оцінка якості художнього перекладу є важливим аспектом дослідження перекладу художньої літератури. Вона допомагає визначити, наскільки вдало вдалося передати емоційний та стильовий аспекти оригіналу, а також зберегти виразність та смисловий зміст тексту в цільовій мові.

Аналіз еквівалентності є одним з ключових елементів підходу до оцінки якості художнього перекладу і важливим аспектом в дослідженні перекладу художньої літератури. Цей аналіз полягає у співставленні слів, фраз, образів та метафор у двох версіях тексту - оригіналу і перекладу. Важливість аналізу еквівалентності полягає в кількох аспектах:

Перекладач повинен забезпечити, щоб мовні засоби, використані у перекладі, передавали смисловий контекст оригіналу. Аналіз еквівалентності допомагає визначити, чи збережено смислову зв'язність між обома версіями тексту [36].

Оригінальний текст може мати свої стилістичні особливості, такі як виразність, метафоричність, образність тощо. Аналіз еквівалентності допомагає визначити, чи вдалося передати ці стилістичні риси в перекладі. Художня література часто містить образи, символи та метафори, які несуть важливий смисловий навантаження. Перекладач повинен знайти або створити еквіваленти цих образів у цільовій мові, щоб зберегти їхню семантику та вплив на читача.

Необхідність передачі всієї інформації, містяться в оригіналі, важлива для збереження повноти і адекватності перекладу. Аналіз еквівалентності допомагає виявити, чи втрачено якусь частину смислу чи виразності у перекладі.

Деякі автори мають унікальний голос та стиль письма. Аналіз еквівалентності допомагає визначити, чи вдалося перекладачеві відтворити цей голос і стиль в перекладі.

Оригінальний текст може містити культурні концепти та особливості, які невідомі читачам цільової мови. Аналіз еквівалентності допомагає знайти або створити аналоги цих концептів, щоб забезпечити зрозумілість для читачів.

Усі ці аспекти аналізу еквівалентності сприяють забезпеченню того, щоб переклад був максимально точним та вірним відносно оригіналу, зберігаючи при цьому його виразність, стиль та смисловий зміст. Аналіз еквівалентності є важливим інструментом для оцінки та вдосконалення якості художнього перекладу.

Аналіз структури та синтаксису є важливим аспектом оцінки якості художнього перекладу. Важливість цього аналізу полягає в кількох аспектах:

Оригінальний текст має свою внутрішню структуру, яка може бути важливою для розуміння сюжету, логіки та розвитку подій. Аналіз структури допомагає перекладачу зберегти цю структуру в перекладі, щоб читач міг легко слідкувати за ходом подій. Важливо, щоб переклад був логічно зв'язаним і плавним для читача. Аналіз структури допомагає перекладачу визначити логічні зв'язки між реченнями та абзацами, щоб забезпечити зрозумілість тексту.

Деякі тексти мають свій ритм та темп, які важливі для створення атмосфери та емоційного впливу на читача. Аналіз структури допомагає відтворити цей ритм і темп у перекладі.

Різні автори мають свій стиль письма, який може виявлятися у синтаксичних особливостях. Аналіз структури допомагає перекладачу враховувати ці стилістичні різниці і відтворювати їх у перекладі.

Синтаксична структура речень може впливати на сприйняття тексту та передачу емоційного змісту. Аналіз структури допомагає зберегти цей емоційний вплив у перекладі.

Різниця у синтаксичних правилах між мовами може викликати мовні конфлікти у перекладі. Аналіз структури допомагає ідентифікувати ці конфлікти і знаходити способи їх вирішення [1, с.13-18].

Враховуючи всі ці аспекти, аналіз структури та синтаксису допомагає перекладачу зберегти якість та вірність оригіналу, а також зробити переклад більш зрозумілим та ефективним для читачів цільової аудиторії. Поєднання точності синтаксису і відтворення структури тексту робить переклад більш вдалим і адекватним. Аналіз стилістичних прийомів є надзвичайно важливим аспектом оцінки якості художнього перекладу. Стиль у літературному тексті включає в себе виразність, образність, метафоричність, ритм, інтонацію та інші художні риси, які формують враження читача.

Кожен автор має свій унікальний стиль письма. Аналіз стилістичних прийомів допомагає перекладачу відтворити цей стиль у перекладі, забезпечуючи вірність голосу автора.

Багато художніх текстів використовують образи, метафори та порівняння, щоб передати свій зміст та виразність. Перекладач повинен вміти ідентифікувати ці стилістичні прийоми та знайти їхні еквіваленти у цільовій мові.

Забезпечення відтворення емоційного змісту. Стиль може допомагати передати емоційний зміст тексту. Аналіз стилістичних прийомів допомагає зберегти цей емоційний зміст у перекладі, забезпечуючи відповідну реакцію читача. Збереження ритму та інтонації. Стиль також включає в себе ритм і інтонацію тексту. Перекладач повинен бути уважним до цих аспектів, оскільки вони можуть впливати на сприйняття та ефект тексту.

Стилістичні прийоми допомагають створювати атмосферу у тексті та формувати образи. Перекладач повинен бути в змозі відтворити ці аспекти, щоб читач міг поглиблено відчувати світ твору.

Невдало виконаний переклад стилістичних прийомів може призвести до втрати ефекту оригіналу. Аналіз стилістичних прийомів допомагає уникнути цієї проблеми та забезпечити відтворення ефекту оригіналу в перекладі.

У підсумку, аналіз стилістичних прийомів у художньому перекладі допомагає зберегти виразність, оригінальність та художність тексту. Він є

важливою складовою процесу оцінки та вдосконалення якості перекладу художньої літератури, а також забезпечує передачу повноцінного художнього досвіду автора читачеві у цільовій мові [2].

Емпіричний аналіз, а саме аналіз реакції читачів, одним з елементів, що грає значну роль для оцінки якості художнього перекладу, оскільки він дозволяє отримати реальний відгук аудиторії і зрозуміти, як переклад сприймається та оцінюється читачами.

Аналіз реакції читачів дає можливість виявити, наскільки читачі зрозуміли зміст інтерпретації перекладу. Через це можна визначити, чи вдалося передати ключовий смисловий та культурний контекст.

Художній переклад не лише має передавати смисловий зміст, але і зберігати стиль та тон оригіналу. Аналіз реакції читачів допомагає визначити, чи відчувають читачі відповідність стилю та тону оригіналу у перекладі. Художня література спрямована на викликання емоцій у читачів. Аналіз реакції читачів допомагає визначити, чи зумів переклад передати ті самі емоції та враження, які викликав оригінал.

Корекція недоліків та вдосконалення перекладу. Реакція читачів може виявити недоліки у перекладі, такі як незрозумілість, невдалий вибір слів, втрата смислу тощо. Цей аналіз дозволяє перекладачу вдосконалити свою роботу і зробити переклад більш точним та задовільним для аудиторії. Художній переклад може мати різний вплив на читача. Аналіз реакції читачів допомагає визначити, яким чином переклад впливає на читачів, чи вони сприймають його позитивно, негативно або байдуже.

Реакція читачів є цінним джерелом фідбеку для перекладача та редактора. Вона допомагає виявити слабкі місця перекладу і сприяє його вдосконаленню, зробленню більш точним та задовільним для аудиторії.

Узагальнюючи, аналіз реакції читачів є важливим інструментом для оцінки якості художнього перекладу, оскільки він дозволяє враховувати перспективу

аудиторії та забезпечувати більш точний та ефективний переклад, який відповідає потребам та очікуванням читачів.

Лінгвістичний аналіз, зокрема лексико-семантичний аналіз, є фундаментальним інструментом оцінки якості художнього перекладу.

Художній переклад повинен бути точним у передачі смислу оригіналу. Лексико-семантичний аналіз допомагає визначити, чи вдалося передати всі значущі слова та концепти з оригіналу. Багато художніх творів містять культурні концепти та нюанси, які повинні бути адекватно відтворені у перекладі. Лексико-семантичний аналіз допомагає перекладачу розуміти ці концепти і знаходити адекватні відповідники у цільовій мові. Лексика та семантика мають великий вплив на стиль тексту. Аналіз лексичних та семантичних аспектів допомагає перекладачу зберегти стиль та стилістичні особливості оригіналу. Деякі слова та вирази мають високу виразність та емоційний зміст. Лексико-семантичний аналіз допомагає виявити ці елементи та знайти відповідні еквіваленти у цільовій мові.

Однією з ключових проблем у художньому перекладі є вибір між буквальністю і вільністю. Лексико-семантичний аналіз допомагає знайти баланс між цими підходами, щоб забезпечити якісний переклад. Деякі слова та вирази мають нюанси і відтінки, які можуть бути важливими для розуміння тексту. Лексико-семантичний аналіз допомагає ідентифікувати ці нюанси та відтінки та передати їх у перекладі. Художній переклад повинен бути лінгвістично адекватним, тобто відповідати мовним стандартам та нормам цільової мови. Лексико-семантичний аналіз допомагає уникнути лінгвістичних помилок.

Важливо, щоб структура речень у перекладі відповідала структурі оригіналу. Лексико-семантичний аналіз допомагає відстежувати цю відповідність.

Граматичний аналіз є важливою складовою оцінки якості художнього перекладу, оскільки граматики мови визначає структуру речень та взаємозв'язок слів у тексті [3].

Забезпечення граматичної коректності. Граматичні помилки можуть руйнувати сприйняття тексту та заважати читачеві зосередитися на смисловому змісті. Граматичний аналіз допомагає виявити та виправити такі помилки. Важливо, щоб структура речень у перекладі відповідала оригіналу, оскільки це впливає на зрозуміння тексту та передачу смислу. Граматичний аналіз допомагає зберегти цю структуру.

Художній переклад повинен відповідати лінгвістичним стандартам та нормам цільової мови. Граматичний аналіз допомагає уникнути лінгвістичних невідповідностей та забезпечити лінгвістичну адекватність перекладу. Різні мови мають свої синтаксичні особливості, такі як порядок слів у реченнях. Граматичний аналіз допомагає відтворити ці особливості у перекладі, що важливо для збереження стилю та синтаксичних рис оригіналу.

Вірний вибір частин мови (дієслів, іменників, прикметників тощо) важливий для точного передачі смислу та структури речень. Граматичний аналіз допомагає визначити, чи використано відповідні частини мови у перекладі. Деякі мови мають специфічні синтаксичні конструкції, які можуть бути складними для відтворення в іншій мові. Граматичний аналіз допомагає перекладачу зрозуміти та відтворити ці конструкції. Граматично правильний та літературно оформлений переклад сприяє враженню від тексту та підвищує його літературну якість.

Узагальнюючи, граматичний аналіз є фундаментальним аспектом оцінки якості художнього перекладу, оскільки він допомагає забезпечити граматичну коректність, лінгвістичну адекватність та структурну відповідність оригіналу, що є необхідними для якісного та вдалого перекладом художньої літератури.

Когнітивний аналіз, зокрема аналіз відтворення культурних концептів, важливий у процесі оцінки якості художнього перекладу через декілька ключових причин [4, с.93-98]:

Культурні концепти включають в себе не лише лексичні та семантичні елементи, але і специфічні особливості мислення, світогляду та вірувань. Аналіз відтворення культурних концептів допомагає перекладачу зрозуміти ці особливості та зберегти аутентичність оригіналу.

Культурні концепти часто вбудовані в текст та важливі для розуміння сюжету та персонажів. Аналіз їх відтворення допомагає читачам зрозуміти контекст і смисловий зміст художнього тексту. Культурні концепти можуть мати унікальні аналоги в різних мовах, тому важливо знайти відповідні еквіваленти у цільовій мові. Аналіз допомагає перекладачу визначити, які культурні концепти слід зберегти, а які можна адаптувати.

Культурні концепти можуть викликати певні асоціації та емоційні реакції у читачів. Аналіз відтворення культурних концептів допомагає зберегти ці асоціації та емоційний зміст оригіналу. Культурні концепти можуть містити стереотипи та упередження, які необхідно уникати у перекладі. Аналіз відтворення допомагає ідентифікувати ці елементи та знайти способи їх коректної передачі у цільовій мові.

Культурні концепти можуть бути ключовими для структури тексту та розвитку сюжету. Аналіз відтворення цих концептів допомагає підтримувати когнітивну структуру та логіку тексту.

Аналіз відтворення культурних концептів у художньому перекладі є важливим аспектом оцінки якості перекладу, оскільки він допомагає забезпечити аутентичність, розуміння та адекватність перекладу, а також підвищити когнітивну якість художнього тексту у цільовій мові.

Когнітивний аналіз, включаючи аналіз сприйняття образів та символіки, грає важливу роль у оцінці якості художнього перекладу, оскільки допомагає

зрозуміти вплив перекладу на сприйняття читачем образів, символіки та емоційного змісту тексту [5, с.52-68].

У багатьох художніх текстах образи грають ключову роль у передачі смислу та емоційного змісту. Аналіз сприйняття образів допомагає впевнитися, що ці образи збереглися в перекладі та викликають аналогічні асоціації у читачів. Читачі сприймають та реагують на художні тексти не лише раціонально, а й емоційно. Аналіз сприйняття допомагає визначити, чи вдалося перекладачеві передати емоційний зміст та враження, які викликав оригінальний текст. Багато художніх текстів містять символіку, яка може бути ключовою для розуміння теми або сюжету. Аналіз символіки допомагає перекладачу забезпечити її відтворення в перекладі та збереження її семантичного навантаження. Цільова аудиторія перекладу може мати різний культурний та мовний контекст, тому важливо, щоб переклад сприймався читачами аналогічно до оригіналу. Аналіз сприйняття допомагає забезпечити адекватність перекладу для цільової аудиторії.

Перекладач повинен бути уважним, щоб не втратити смислу або не внести непотрібних змін у тексті при перекладі образів та символіки. Аналіз сприйняття допомагає виявити потенційні недорозуміння та зміни.

Образи та символіка можуть бути ключовими елементами літературної цінності тексту. Аналіз сприйняття допомагає зберегти ці цінності та підвищити рівень літературності перекладу.

Загалом, аналіз сприйняття образів та символіки в художньому перекладі допомагає підтримати передачу смислового та емоційного змісту тексту, зберегти символічність та літературну цінність твору, а також зробити переклад більш адекватним та сприйнятливим для читачів.

Експертний аналіз та, зокрема, оцінка перекладу професійними перекладачами та літературними експертами є надзвичайно важливим етапом оцінки якості художнього перекладу.

Професійні перекладачі та літературні експерти мають досвід та знання, які дозволяють їм об'єктивно оцінити якість перекладу. Вони можуть виявити недоліки, помилки та недоліки, які можуть залишитися непоміченими менш досвідченими оцінювачами. Професійні перекладачі можуть виявити лінгвістичні помилки та неточності в перекладі, такі як граматичні, структурні та стилістичні аспекти. Вони здатні виправити ці помилки та покращити якість перекладу.

Літературні експерти можуть оцінити, наскільки вдало вдалося відтворити стиль оригіналу в перекладі. Вони також можуть визначити, чи вдалося зберегти адекватність перекладу для цільової аудиторії. Художні тексти часто містять образи та символіку, які мають глибокий смисл і важливість для розуміння тексту. Професійні експерти можуть визначити, чи вдалося відтворити ці образи та символіку в перекладі.

Художні тексти можуть мати високу літературну цінність, і важливо, щоб ця цінність була відтворена в перекладі. Професійні літературні експерти можуть оцінити, чи зберігається ця цінність у перекладі. Оцінка професійними перекладачами та літературними експертами допомагає виявити слабкі та сильні сторони перекладу. Ця інформація може бути використана для покращення якості перекладу та подальшого вдосконалення навичок перекладача.

Загалом, експертний аналіз та оцінка перекладу професіоналами є важливим етапом у забезпеченні високої якості художнього перекладу. Вони допомагають забезпечити лінгвістичну точність, адекватність та збереження літературних цінностей оригінального тексту у перекладі.

Аналіз структури тексту, включаючи оцінку композиції, є складовою оцінки якості художнього перекладу. Композиція тексту визначає його організацію та структуру, і вона важлива з наступних причин:

Композиція тексту включає в себе логічну організацію і послідовність подій або ідей. Успішний переклад повинен зберегти цю цілісність, щоб читач

міг легко розуміти текст. Композиція також впливає на ритм та темп тексту. У художній літературі ритм може бути важливим для створення атмосфери та підсилення емоційного змісту. Важливо, щоб переклад відтворював цей ритм наскільки це можливо [6, с.25-36].

Важливо забезпечити, щоб переклад передавав правильну структуру сюжету, включаючи важливі повороти, конфлікти та розвиток персонажів. Оцінка композиції допомагає перекладачу визначити, чи вдалося це зробити.

Автори часто використовують літературні прийоми та структурні елементи для досягнення певних ефектів у тексті. Оцінка композиції допомагає перекладачеві визначити, чи вдалося відтворити ці прийоми в перекладі.

Композиція може впливати на сприйняття емоційного змісту тексту. Важливо, щоб переклад передавав той же емоційний зв'язок, який має оригінальний текст. Композиція також включає в себе зв'язок між різними частинами тексту та їх послідовність. Важливо, щоб переклад був зв'язним і послідовним для читача.

У результаті оцінки композиції перекладач може виявити недоліки у збереженні структурної цілісності та літературних прийомів оригіналу та виправити їх. Це допомагає зробити переклад більш точним, адекватним і ефективним у передачі змісту та емоційного навантаження оригіналу.

Аналіз ритму та структури речень в художньому перекладі також є одним із аспектів оцінки якості перекладу [7, с.310-314].

Ритм та структура речень в оригінальному тексті можуть створювати особливу атмосферу і стиль. Успішний переклад повинен намагатися відтворити цей ритм та структуру для того, щоб читач відчував той же ефект, що й при читанні оригіналу. Ритм та структура речень можуть впливати на емоційне зміст тексту. Наприклад, короткі речення можуть створювати напруженість, а довгі речення - розмірковуючу атмосферу. Важливо, щоб переклад відтворював це емоційне навантаження.

Ритм і структура речень також можуть впливати на лінгвістичну точність перекладу. Наприклад, якщо оригінальний текст містить повторення чи паралельні конструкції, важливо, щоб переклад був збалансованим і точним.

Деякі автори використовують специфічні стилістичні особливості в ритмі та структурі речень для досягнення певних літературних ефектів. Оцінка цих особливостей допомагає перекладачу відтворити стиль оригіналу. Кожен автор має свою унікальну манеру письма, включаючи ритм та структуру речень. Перекладач повинен намагатися зберегти цю індивідуальність у перекладі.

Багато класичних творів мають велику літературну цінність, яка пов'язана зі специфічним ритмом та структурою речень. Важливо, щоб переклад передавав цю цінність читачам.

Загалом, аналіз ритму та структури речень допомагає перекладачу виявити і відтворити ключові елементи стилю оригінального тексту. Це допомагає зробити переклад більш точним, емоційно насиченим і вірним духу оригіналу.

1.2. Марина Левицька та особливість її творчості

Вплив дитинства та юності Марини Левицької на її творчість

Марина Левицька народилася у 1946 році в біженському таборі в Кіль, Німеччина. З цього періоду життя вона не зберегла жодних спогадів, але її мати завжди стверджувала, що Марина була чудовою маленькою дівчинкою, і вона, як ніхто інший, повинна це знати. Марину прозвали "Марина Семоліна" через її особливу пристрасть до семоліни (і вона залишилася вірною цій страві й досі).

Коли їй виповнилося близько року, сім'я переїхала до Англії. Після короткого перебування в приймальному центрі, вони знайшли дім у Сассексі, де проживала старенька пані Доббс (відома як теща Малкольма Маггеріджа), а потім переїхали до міс Вініфред Мортон у Бурваш-Комон. Мати Марини займалася господарством і доглядала за жінками похилого віку, а Марина годувала качок та рано розвила інтерес до їх долі. Пані Доббс і міс Мортон

вперше вчили її розмовляти англійською мовою із відповідним барвистим акцентом, який навіть через 35 років у Йоркширі так і не змився [8, с.365-369].

Приблизно в 1949 році сім'я отримала свій перший власний будинок у Нортоні, невеликому гірничому селищі поруч з Донкастером. Це була двоповерхова терасна хатка із ванною перед вогнищем і туалетом у задньому дворіку, де висіли невеличкі квадратики порваної газети на гвинтку.

Батько Марини працював на заводі "International Harvester tractors" у Донкастері і кожного ранку їздив на роботу на своєму мотоциклі (Norton 500). Марина ходила до школи святої Катерини в Понтфректі, невеликому гірничому місті, відомому своєю вугільною шахтою Принца Уельського та солодкими Понтфректськими цукерками у формі монеток з лакрицею. Одного разу вона вирішила "позичити" гроші на обід від своїх однокласників і сховалася в Понтфректі, де витратила їх на Понтфректські цукерки. Вчителям було досить легко викрити злочинця, оскільки вона повернулася з чорними слідами по всьому обличчю. Її не вигнали зі школи, і, можливо, вчителі трохи їй поспівчували, оскільки вона виграла приз школи - книгу під назвою "Мері було п'ять років і Чорний камінь" від Гонора С. Еплтона - перша книга, яку вона любила усією душою. Її іншими захопленнями були "Муфін Мул" і "Білл і Бен, квіткові чоловічки". У приблизно 1954 році сім'я знову переїхала, цього разу до Донкастера, де Марина відвідувала початкову школу Wheatley Hills і потрапила під дражніння малих хлопців, які прозвали її Джеррі через її народження в Німеччині (ми перемогли в війні...) і росіянку через її невідому Україну (ти комуністка ...) і смикали за її волосся, оскільки вона заплітал їх у косички.

Поки вона вчила читати всі 98 книг "Бігглз", сім'я знову переїхала, цього разу до Гейнсборо в Лінкольнширі, де Марина відвідувала "Середню школу для дівчат" Гейнсборо, і потім до Уїтні в Оксфордширі, де вона навчалася в "Генрі Бокс Граммар Скул". Її смак до літератури став трохи більш вишуканим. Вона відкрила для себе поезію, особливо ту, де використовуються рифми; Вальтер де

ла Мар і Альфред Лорд Теннісон стали її новими улюбленцями як і "Леді Шалот", яку вона вважала вершиною вишуканості. Хоча вона була милою дитиною та розумною ученицею, Марина пережила важкі підліткові роки. У 16 років вона вирішила обрізати свої коси, підвести очі у стилі Клеопатри і приєднатися до Кампанії за ядерне роззброєння. На щастя, фотографій з того часу не залишилося.

На рівні "А" Марина обрала предмети англійської, французької і російської мов і в 1964 році вступила до Кілського університету, де навчалася англійської мови та філософії. У той час Кіл мав чудовий "рік фундаменту", під час якого всі студенти вивчали трохи всього: мистецтво, науку, історію, астрономію, політику, мову, математику, психологію. Незважаючи на те, що Марина завжди мала зацікавленість у науці (це було в ній від батька), на рівні "А"-рівень вона змогла обрати лише три предмети, тож це була можливість розширити свою освіту.

Англійська все ще залишалася її улюбленою мовою, і особливо їй подобалися твори Чосера, поетів-метафізиків та, звісно ж, Шекспіра. За дивністю вибору предметів вона виявилася дуже близько до поезії і драми, але не до романів – насправді, до жодного тексту, написаного після 1700 року, окрім модуля із ірландської літератури, який відкрив їй двох її найулюбленіших авторів усіх часів - В. Б. Єйтса та Джеймса Джойса. Зрозуміло, що вона ще не готова була покинути студентське життя, і вона здобула ступінь бакалавра з англійської мови в Університеті Йорка, а потім зареєструвалася на докторську програму в Королівському коледжі Лондона, де планувала досліджувати твори Левелерів і Копачів. Але вона так і не завершила свою роботу, бо рух 1968 року захопив її уяву. Вона переїхала жити в будинок, який був зайнятий, і проводила всі свої дні на зустрічах, що, можливо, здається дивним зараз, але вони були цікавішими, ніж години, проведені в бібліотеці [9].

Марина Левицька - визнана авторка та публіцистка, яка здобула популярність завдяки своєму цікавому та глибокому підходу до письма. Її

творчий шлях вражає своєю різноманітністю та багатством, і він важко уявити без зазначення кількох ключових творів, які суттєво вплинули на літературну картину сучасної України.

" Коротка історія трактора українською " (2005) - це, безумовно, один з найвідоміших романів Марини Левицької, який приніс їй світову славу та численні літературні нагороди. Книга стала бестселером і була перекладена на багато мов. У романі Левицька поєднує глибокий сатиричний погляд на українське суспільство з гострим гумором. Вона вдало відтворила особливості культурного концепту "трактор" і висміяла багато аспектів сучасного життя України. Цей твір відзначається гостротою соціального коментаря та майстерністю використання мовних засобів для досягнення літературної мети.

" Два Каравани " (2007) - ця книга є однією з ранніх робіт Марини Левицької. У ній вона розповідає історію групи мігрантів з різних країн, які зіткнулися в Англії. Твір відзначається гострою соціальною та гумористичною складовою, яка стала визнаною критиками та читачами.

" Ми всі зроблені з клею " (2009) - у цій книзі авторка розглядає теми відносин між людьми та природи. Вона вдало поєднує гострий гумор з важливими філософськими питаннями.

" Різні живі та мертві домашні тварини " (2012) - ця книга є ще однією з робіт Марини Левицької, яка розглядає сучасні сімейні відносини та соціокультурні питання. Авторка висміює поняття сім'ї та релігії, створюючи глибокий соціальний коментар.

" Спадщина Любеткіна " (2016) - у цьому романі Левицька досліджує історичні аспекти життя та долі сім'ї, яка мешкає в архітектурному шедеврї Любеткіна. Книга поєднує історичні факти з художнім вигаданим сюжетом.

" Хороший, поганий і трішки дурний " (2020) - остання на сьогодні робота Марини Левицької, яка продовжує досліджувати гострі соціокультурні питання та відносини між людьми [10].

Марина Левицька розвивала свою літературну кар'єру, звертаючи увагу на актуальні соціальні та культурні питання, створюючи різноманітні твори, які спілкуються з читачами та надихають до думок. Її книги завоювали популярність як серед критиків, так і серед широкого загалу, що свідчить про важливість її внеску в світову літературу. Письменниця розвивала свою літературну кар'єру, обираючи актуальні теми та використовуючи свій талант та гострий погляд на світ для створення цікавих та значущих творів. Вона завжди залишалася відданою мистецтву слова та продовжує активно писати та спілкуватися з читачами.

Творчість Марини Левицької багатогранна та відзначається різноманітністю тем та мотивів, що в ній розглядаються.

Авторка активно досліджує тему національної ідентичності, особливо в контексті української культури та історії. Її твори часто ставлять питання про те, що означає бути українцем, і розглядають культурні та історичні розмежування.

Тема міграції та імміграції є однією з ключових у творчості Левицької. Вона досліджує життя та долі мігрантів, їхні виклики та досягнення у нових країнах. Її роман " Два Каравани " розкриває цю тему через пригоди групи іммігрантів з різних країн, що шукають кращого життя в Великобританії.

Марина Левицька звертає увагу на теми сімейних відносин, включаючи конфлікти та спільноту в сім'ях. Її роман " Ми всі зроблені з клею " досліджує міжособистісні відносини та гендерні питання через історію жінки, яка намагається врятувати чоловіка від самотності.

У творчості Левицької часто присутній сатиричний погляд на суспільні проблеми. Вона використовує гумор як засіб висміювання різних аспектів сучасного життя. Оскільки сама письменниця має українське та британське коріння, її твори часто досліджують тему співіснування різних культур та міжкультурних взаємодій.

Творчість Левицької відображає соціокультурні аспекти життя, такі як релігія, етнічність, класові розбіжності і багато інших. Вона ставить питання про те, як ці аспекти впливають на ідентичність та взаємини персонажів. Загальною рисою творчості Марини Левицької є її бажання досліджувати складні суспільні питання через прозу та гумор, а також звертати увагу на те, що об'єднує різні культури та ідентичності [11].

Стиль письма Марини відзначається своєрідністю та неповторністю. Основні риси її мовної манери та стилю включають:

Авторка володіє гострим почуттям гумору, яке пронизує більшість її творів. Вона використовує гумор і сатиру як засіб висміювання різних аспектів сучасного життя, соціокультурних явищ та стереотипів.

В її творах часто можна знайти іронічні та саркастичні зауваження, які допомагають розкрити глибше під текстом смисли.

Марина Левицька володіє різними мовами і культурами завдяки своєму українському та британському корінню. Ця різноманітність відображається у використанні різних мовних прийомів і виразів. В її творах можна знайти широкий спектр лексичних одиниць. Вона вправно використовує різноманітну лексику для створення образів персонажів та побудови наративу.

Марина не боїться експериментувати зі стилем та структурою тексту. Її твори можуть включати неочікувані зміни стилю, що підсилюють ефект гумору та драматизму. Важливою особливістю стилю є її здатність створювати автентичні діалоги та монологи персонажів. Це дозволяє читачеві легко відчутти характери та мотивації персонажів. Попри сатиричний стиль, у деяких творах може бути лірична складова. Вона вміло поєднує глибокі почуття з гумором.

Беручи до уваги своє багатокультурне спадщину, Левицька включає в текст елементи різних культур, роблячи її стиль більш багатограним та цікавим.

Загалом, стиль її вражає своєю оригінальністю та глибиною. Вона вдається до мовних експериментів та створення цікавих образів, що робить її твори

цікавими для читачів і дозволяє їй успішно висвітлювати важливі суспільні питання.

Висновок до розділу I

Було проведено комплексне дослідження, спрямоване на розкриття ключових аспектів, пов'язаних із художнім перекладом та творчістю Марини Левицької. У висновках до цього розділу можна виділити наступні ключові пункти:

Теоретичні основи перекладу художньої літератури. В даному розділі було розглянуто теоретичні аспекти художнього перекладу, його характеристики та специфіку. Виявлено, що художній переклад є складним процесом, який вимагає від перекладача спеціальних навичок, відчуття стилю та глибокого розуміння культурних контекстів. Також були проаналізовані різні теоретичні підходи до художнього перекладу, що вказує на різноманітність методик та підходів до цієї сфери перекладу.

Марина Левицька та особливості її творчості. В цьому підрозділі було висвітлено біографічні аспекти життя авторки, зокрема вплив дитинства та юності на її творчість. Виявлено, що її багатокультурний досвід та відчуття культурних контекстів дали їй можливість створювати унікальні літературні твори. Також були розглянуті тематика та мотиви її творчості, які включають в себе національну ідентичність, сучасну українську історію, соціокультурні аспекти тощо.

Загалом, дослідження в цьому розділі дозволило краще зрозуміти важливі аспекти художнього перекладу та особливості творчості Марини Левицької. Розкрито вплив культурних концептів на переклад та виділено роль мови в художньому перекладі. Крім того, розглянуто творчий шлях письменниці, її творчий розвиток та ключові твори. У подальших розділах курсової роботи буде

розглянуто переклад одного з її романів та аналіз впливу культурних концептів на процес перекладу.

РОЗДІЛ 2

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА АДАПТАЦІЯ КУЛЬТУРНИХ КОНЦЕПТІВ В ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ МАРИНИ ЛЕВИЦЬКОЇ

2.1. Визначення культурних концептів у романі

Оскільки інтерпретація є процесом розкриття сенсу, що прихований за очевидністю, вона породжує різні аналітичні питання, які відбиваються на рефлексії. Герменевтика, в цьому контексті, завжди передбачає розуміння самого себе через розуміння життя. Це призводить до актуальних постмодерних роздумів про поняття "Інший", яке досліджується в філософії, психоаналізі, етиці, літературній критиці та інших сферах. У постмодерністській теорії "Інший" завжди виступає в опозиції до "Я", яке вважається домінантним.

Сьогодні поняття "Інший" набуває нових аспектів і може представляти більш радикальні зміни в рамках суспільства, ніж це було раніше передбачено. Інтерпретація, хоча і не обмежена жодними жорсткими правилами, завжди відбувається в конкретному контексті. Сучасний світ стикається з багатьма викликами та змінами, які впливають на трактування поняття "Інший". Соціокультурні, політичні та технологічні зрушення дозволяють новим "Іншим" виходити на передній план і впливати на наше розуміння суспільства. Концепція "Інший" може бути віднесена до більшого контексту різноманітних дисциплін, таких як філософія, психоаналіз, етика і літературна критика. У сучасних обговореннях, "Інший" часто аналізується як символ трансформації та революції в суспільстві. Це може включати в себе поняття рівноправності, різноманітності, інклюзивності та соціальної справедливості. Інтерпретація, у свою чергу, відбувається у контексті цих нових реалій. Люди активно визначають і

переосмислюють своє розуміння "Іншого" в контексті сучасних викликів і можливостей [27, с.31].

Інтерпретація стає інструментом для розуміння та пристосування до змін у суспільстві, де різноманітність і інклюзивність дедалі більше визнаються як цінність [28, с.136].

Сучасна концепція "Інший" є більш розширеною і гнучкою, ніж раніше, і враховує багато аспектів сучасного життя та культури. Ця динаміка відображає складність і багатошаровість нашого сучасного світу, де поняття "Інший" продовжує еволюціонувати та адаптуватися до нових викликів і можливостей.

Репрезентація, яка виходить за межі текстів, є важливою складовою сучасного суспільства і впливає на багато аспектів нашого повсякденного життя, включаючи соціальну та міжособистісну взаємодію. Вона стає невидимим фактором, який визначає та моделює наше сприйняття світу і інших людей. Репрезентація формує наше сприйняття інших людей та груп. Вона визначає, як ми сприймаємо особистості, релігійні, етнічні, гендерні та інші групи. Стереотипи і упередження, які виникають на основі репрезентацій, можуть впливати на соціальну поведінку і відносини між людьми. Медіа, кіно, телебачення, література та інші форми культури створюють репрезентації різних аспектів життя та суспільства. Вони визначають, які сторони реальності підкреслюються і які зникають у фокусі уваги громадськості. У сімейному оточенні репрезентація визначає суспільні ролі, очікування та норми поведінки. Вона впливає на те, як батьки виховують своїх дітей, і як діти сприймають та адаптуються до цих ролей. Репрезентація має політичний вимір, оскільки вона встановлює стандарти нормальності і вимагає відповідності цим нормам, навіть якщо це приховано.

Вона може використовуватися для підтримки певних політичних агенд або дискредитації інших груп. У цьому контексті репрезентація стає потужним інструментом формування і моделювання суспільства, визначаючи, як ми сприймаємо інших, себе та світ навколо нас.

Важливо бути критичними до репрезентацій і розуміти їхній вплив на наше сприйняття і соціальну взаємодію, а також боротися з упередженнями і стереотипами, які можуть виникати на їхньому фоні.

Роман М. Левицької "Коротка історія тракторів по-українськи" поєднує в собі комедію і розглядає тему старості, проте його наративна форма, яка включає індивідуальний автобіографічний погляд наратора, може породжувати конфлікт з жанром і темою трагічності. Крім того, роман містить інтертекстуальні елементи, які відображають соціалістичну дійсність та протиставлення соціалізму і капіталізму через конфлікт сестер.

Роман вдало комбінує комедію і драму. З одного боку, ми маємо смішні ситуації, пов'язані з незвичайним шлюбом батька із молодою жінкою та комічними обставинами, що виникають через це. З іншого боку, роман розкриває глибокі і трагічні аспекти минулого сім'ї, інженерного досвіду батька та еміграції. Це створює конфлікт між комедією і трагедією в наративі.

Роман "Коротка історія тракторів по-українськи" М. Левицької відзначається унікальним поєднанням комедії і драми, створюючи цікавий конфлікт у наративі. Роман має безсумнівні комедійні моменти, особливо пов'язані з незвичайним шлюбом батька із молодою жінкою. Веселі ситуації виникають через непередбачувані реакції героїв та їхні дії. Гумор також зміщується зі скріпленням стереотипів та культурних нюансів, особливо в контексті імміграції та взаємодії різних культур. Однак роман також відкриває глибокі і трагічні аспекти минулого родини, інженерного досвіду батька та еміграції.

Це включає історії про втрату рідної землі, війну, еміграцію та біль від розлучення з рідними. Головний конфлікт у наративі полягає в тому, що комедія і трагедія протистоять одна одній, і читач переживає моменти сміху та смутку, часто в одному епізоді [29].

Цей конфлікт підкреслює складність життя і реальності, де гумор і горе можуть співіснувати, і сімейні взаємини переплітаються з історією та політикою. У результаті такого поєднання комедії і драми, "Коротка історія тракторів по-українськи" створює багатогранний і глибокий наратив, який відображає різні аспекти людського життя і викликає в читача різноманітні емоції.

Характерна особливість цього роману - це наратив, що презентується через індивідуальний автобіографічний погляд наратора. Наратор, який є однією з головних героїнь, вносить свою особисту перспективу і власний досвід у розповідь. Це може впливати на сприйняття читача і змінювати його сприйняття жанру та теми роману.

Цей роман пропонує читачеві унікальний мікс різних жанров, тем і стилів, роблячи його важким для чіткого класифікування. Одним із ключових елементів роману є індивідуальний автобіографічний погляд наратора, який змушує читача відчувати і пережити події та емоції головних героїв крізь її власні очі та досвід.

Це створює глибокий емоційний зв'язок із твором і дозволяє передати складність внутрішнього світу персонажів. Інтертекстуальність також відіграє важливу роль у романі. Левицька вміло вплітає посилання на історію, культуру та політичний контекст України, що надає твору багатогранності та глибини. Вона також використовує літературні та культурні асоціації, щоб висловити ідеї і конфлікти в романі. "Коротка історія тракторів по-українськи" залишає читача з багатьма питаннями і роздумами.

Це не просто комедія чи драма, а складний та багатогранний твір, який може викликати різні реакції та інтерпретації. Ця книга залишає після себе багато

місць для обговорень і власних роздумів, що робить її значущою в сучасній літературі.

Роман "Коротка історія тракторів по-українськи" Марини Левицької пронизаний численними культурними концептами, які відображають різні аспекти української та світової культури. Роман відзначає важливість етнічної і культурної спадщини для головних героїв, особливо для батьків наратора та їхньої еміграційної історії. Традиції, мова та культурні цінності відіграють важливу роль у їхньому житті.

Роман "Коротка історія тракторів по-українськи" Марини Левицької надає велику вагу етнічній та культурній спадщині головних героїв. Батьки наратора є українськими емігрантами, які залишили свою батьківщину під час Другої світової війни. Для них їхні українські коріння є надзвичайно важливими, і вони намагаються передати цю ідентичність своїй доньці, наратору роману. У цьому контексті традиції, мова та культурні цінності грають ключову роль у збереженні їхньої етнічної спадщини. Роман також висвітлює еміграційний досвід головних героїв, які змушені були покинути Україну через війну. Ця історія є важливою частиною їхнього життя і формує їхнє ставлення до культурної спадщини та родинних зв'язків. Українська мова є важливою складовою етнічної ідентичності персонажів. Герої спілкуються між собою українською мовою, і це відображає не лише їхню мовну приналежність, але й їхній підтримку своєї культурної спадщини. Роман також засвідчує важливість традицій і обрядів у житті головних героїв. Вони намагаються зберігати та передавати ці традиції наступним поколінням.

Загалом, культурна ідентичність і спадщина є однією з основних тем у романі, і вони визначають багато аспектів життя головних героїв та розвиток сюжету [30].

Роман "Коротка історія тракторів по-українськи" Марини Левицької не обмежується лише вивченням культурних аспектів, але також досліджує

численні соціальні аспекти, які відображаються у сімейних відносинах та стосунках між різними поколіннями і культурами. Роман звертає увагу на складні сімейні відносини головних героїв. Відносини між донькою (наратором) та її батьками, а також між сестрами, є важливою частиною сюжету. Вони відображають різні підходи до культурної спадщини, покоління та розуміння сімейних зв'язків. Роман розглядає тему старості і її вплив на життя головних персонажів. Батько наратора, який у свої 84 роки вирішує одружитися з молодою жінкою, стає символом старості і відродження. Ця тема дозволяє дослідити відносини між поколіннями та різницю в підходах до життя. Роман акцентує різницю між українською та британською культурами через призму стосунків між іммігрантами та місцевим населенням. Він висвітлює труднощі і непорозуміння, які можуть виникнути при зіткненні цих двох культур. Роман розкриває складність еміграційного досвіду і вплив, який він має на психологію і відносини емігрантів.

Загалом, ці соціальні аспекти додають глибину і складність роману, роблячи його більш багатограним та реалістичним.

Роман "Коротка історія тракторів по-українськи" Марини Левицької відзначається включенням постмодерністських елементів, які додають багатогранність і складність тексту. Роман використовує численні літературні та культурні посилання, що створює багатий підтекст для читача. Ці посилання можуть включати цитати, аллюзії та пародії на інші літературні твори. Це додає глибину та контекст до подій у романі.

Роман поєднує в собі елементи різних жанрів, таких як комедія, драма, сатира і багато інших. Ця гра з жанрами створює непередбачуваність і дозволяє висвітлити різні аспекти сюжету та персонажів. Роман містить сатиричні аспекти, які насміюють сучасне суспільство, включаючи культурні та політичні явища.

Ці сатиричні вставки можуть викликати сміх і водночас заставити читача задуматися над сутністю певних явищ. Роман часто працює з багатозначністю і розмитістю, створюючи ситуації та персонажів, які можуть мати різні тлумачення. Це стимулює читача власними інтерпретаціями та обговоренням тексту.

Загалом, постмодерністські елементи роблять роман більш складним і захоплюючим для читача, а також дозволяють авторці висловити свої думки та погляди на різні аспекти життя і суспільства.

Всі ці культурні концепти взаємодіють із загальним сюжетом та розкривають багатшарову природу роману "Коротка історія тракторів по-українськи", роблячи його багатим та цікавим для читача [31].

2.2. Лексико-семантичні стратегії відтворення культурних концептів

У романі "Коротка історія тракторів по-українськи" Марини Левицької використовуються різні лексико-семантичні стратегії для відтворення культурних концептів та створення багатогранного образу сучасної української еміграції та її зв'язку з минулим.

У романі "Коротка історія тракторів по-українськи" Марини Левицької використовуються специфічні мовні оберти та фразеологізми, характерні для української мови. Ця мовна особливість допомагає створити аутентичний національний колорит та відтворити особливості культурних традицій. Автор роману вдається до таких мовних засобів, щоб краще передати культурні аспекти та специфіку українського села та сімейного життя. Ці мовні оберти та фразеологізми відображають особливості менталітету та способу життя українського народу, їхні традиції та цінності. Вони додають тексту глибину та автентичність, роблячи його більш насиченим культурним контекстом.

Автор включає цитати з класичних українських літературних творів, таких як твори Тараса Шевченка або Івана Франка, в романі "Коротка історія тракторів

по-українськи" Марини Левицької. Цитати з творів видатних українських письменників, таких як Шевченко та Франко, роблять посилання на важливі культурні фігури української історії та літератури.

Ці цитати вказують на важливість української культурної спадщини та її вплив на життя та світогляд персонажів у романі. Автор може використовувати цитати для створення семантичних натяків або асоціацій, які додають глибину тексту та розкривають додатковий сенс. Цитати можуть допомагати створити атмосферу певного часу або місця, що є важливим для розуміння подій у романі [32].

В романі використовуються символіка і метафори, що асоціюються з українською культурою та історією. Наприклад, трактор як символ сільського життя може визначати тему роману.

У романі "Коротка історія тракторів по-українськи" Марини Левицької присутній мотив смерті та життя, що відображається через опозицію між двома образами: садом і бур'яном. Ця опозиція передає глибокий смисл і символіку в романі.

Смертний спокій кімнати, де героїня Людмила Маєвська проводить свої останні години життя, відображається у романі як контраст до живого світу за вікном, де продовжується нормальне життя зі звуками природи та голосами людей. Ця опозиція між "життям" і "смертю" передається на рівні чуттєвого сприйняття та образної реалізації. У кімнаті, де Людмила Маєвська наближається до кінця свого життя, панує спокій, тишина і внутрішній зосереджений стан. Ця обстановка створює відчуття нерухомості, непорушності, і відмінності від живого світу ззовні. Навпаки, за вікном продовжується нормальне життя, і звуки природи, такі як спів птахів, запахи лаванди, і розмови людей на вулиці, створюють атмосферу живості і руху. Вони контрастують із тишею та спокоєм у кімнаті смерті.

Ця опозиція "життя - смерть" на чуттєвому та образному рівні підкреслює глибокий філософський сенс роману і допомагає передати конфлікт між цими двома аспектами життя.

У романі "Коротка історія тракторів по-українськи" Людмила Маєвська переживає своє життя як мандрівку, яка завершується смертю. Її життєва подорож є пошуками домівки, місця, де можна було б відчутти безпеку та забезпечити майбутнє своїх дітей. У своїх блуканнях вона створює сад, який стає символом цієї ідеальної гармонії та порядку. Сад, створений Людмилою, відображає її прагнення до порядку і родинного благополуччя. Він символізує культурний образ ідеальної світобудови, асоціюється із сакральним садом з Біблії та створює відчуття гармонії. Сад стає місцем, де вона може вирощувати рослини, створювати порядок та навіть покращувати його з плином часу. Він є її ідеальною домівкою, де вона знаходить спокій і вдосконалює своє життя. Проте з смертю Людмили Маєвської ця ідеальна гармонія руйнується [33].

Бур'яни, які починають рости в саду після її смерті, стають символом хаосу та руйнування цієї гармонії. Вони відображають занепад, безлад і неврожайність, що вторгається в раніше ідеальний світ саду. Цей образ бур'янів підкреслює те, що після смерті Людмили Маєвської її ідеал порядку і гармонії не може існувати без неї, і хаос починає домінувати.

Отже, сад та бур'яни у романі відтворюють опозицію між гармонією та руйнуванням, життям і смертю, яка пронизує весь твір і підкреслює його філософську глибину.

Можна виділити три основні пласти тексту, кожен із яких розкриває різні аспекти історії та долі героїв.

Перший пласт це історія 84-річного українського емігранта Миколи Маєвського та його доньок Віри і Надії. У цьому пласті багато комічних ситуацій виникають через конфлікти та колізії, пов'язані з подружжям Миколи і значно молодшою за нього Валентиною. Також тут розкривається трагедія долі Миколи

Маєвського як представника повоєнної еміграції, втратившого зв'язок із Україною після смерті дружини. Навіть його написання історії тракторів по-українськи є спробою зблизитися з віддаленою батьківщиною. Другий пласт розповідає історію 36-річної українки Валентини, яка разом зі своїм сином приїжджає до Англії, шукаючи кращого життя. Цей пласт також містить комічні ситуації, що виникають через складні стосунки між Валентиною і Миколою Маєвським. Однак в цьому пласті також розкривається трагедія героїв, зокрема, еміграція і важкі умови життя. Третій пласт тексту - це родинна історія родини Маєвських-Очеретків. У цьому пласті Україна зображується як ідилічний край з чудовими природними краєвидами. Однак ця ідилія переривається трагедією, пов'язаною з репресіями, воєнними подіями та еміграцією. Авторка розглядає різні аспекти життя родини в умовах політичних репресій та Другої світової війни, вказуючи на біль та травми, які перенесли герої.

У романі "Коротка історія тракторів по-українськи" Марини Левицької особливий акцент робиться на Голодоморі як одному з найбільших злочинів проти українського народу. Голодомор висвітлюється у романі як наслідок політичного рішення, яке призвело до масового голоду та страждань українського селянства. Авторка показує суперечливу роль Голодомору у процесі колективізації. З одного боку, колективізація за допомогою тракторів руйнувала традиційний український уклад господарювання та знищувала клас землевласників. З іншого боку, Голодомор став покаранням українського селянства за спротив індустріалізації, і усі врожаї були конфісковані та вивезені в інші регіони, тоді як люди голодували. У романі авторка також використовує свідчення бабусі сестер Маєвських, що надають історії автентичності. Вони розповідають про масштаби голоду, які виразно відтворюються через нестачу їжі та жахливі способи виживання, такі як вживання трави, кореневищ, а навіть щурів та соломи. Пам'ять про Голодомор в романі відображається на життєвій філософії героїв, зокрема, матері Людмили Маєвської, яка пережила голод. Ця

травма вплинула на її спосіб сприймати світ і викликала у неї надмірну обережність та бажання заощаджувати та нагромаджувати ресурси. Роман Марини Левицької розглядає Голодомор як одну з найбільших трагедій в історії України, яка залишила невиліковні відбитки на поколіннях та формувала специфічну ідентичність українців [34].

Образ саду у романі "Коротка історія тракторів по-українськи" може бути асоційований з "Вишневим садом" Антона Чехова, де сад також символізує родину, домівку та минуле. У обох творах сад є місцем, де герої створюють ідеальний світ, в якому вони можуть відчувати гармонію та безпеку.

У романі Марини Левицької, сад, створений Людмилою Маєвською, втілює її мрії та прагнення до порядку та родинного благополуччя. Цей сад стає символом гармонії та порядку, які вона прагне зберегти та віддати нащадкам. Проте з її смертю ця гармонія руйнується, і сад заповнюється бур'янами, що відображають хаос та безлад. Аналогічно, у "Вишневому саду" Антона Чехова, сад є символом родинного минулого та спогадів. Герої твору також спробовують зберегти цей сад, але він загрожує бути вирубаним для продажу. Таким чином, обидва образи саду відтворюють тему руйнування ідеалів та спогадів з минулого через смерть або інші обставини [35].

Смерть і життя, гармонія і хаос, сад і бур'яни у романі "Коротка історія тракторів по-українськи" Марини Левицької створюють важливу символічну опозицію, яка розкриває глибокий смисл та конфлікт між цими поняттями. Ця опозиція допомагає підкреслити тему життя і смерті, а також боротьбу за збереження ідеалів та спогадів з минулого. Смерть Людмили Маєвської показує нам природну закінченість життя, але сад, який вона створила, символізує надію на продовження ідеалів та спадщини. Гармонія і хаос, відображені через образи саду і бур'янів, підсилюють конфлікт у романі. Сад є місцем гармонії і порядку, але зі смертю Людмили ця гармонія руйнується, і бур'яни відображають цей хаос

та занепад. Ця символічна опозиція допомагає передати складність і конфлікт внутрішнього світу героїв та тему змін у житті і культурних цінностях.

Образ Людмили Маєвської і її доньки Надії в романі "Коротка історія тракторів по-українськи" Марини Левицької відображає важливі аспекти життя, смерті, традиційних цінностей і змін, що відбуваються в суспільстві. Образ Людмили, яка принесла додому мертвого кроля і показала це своїй доньці Надії, а також жорстокий епізод із скручуванням голови курці, служить своєрідним уроком життя і смерті для маленької дівчинки. У цих простих діях мати демонструє доньці важливий життєвий принцип: що життя завжди закінчується смертю, але смерть може бути сприйнята як продовження чогось іншого. Цей момент підкреслює важливість прийняття смерті як невід'ємної частини життя та розуміння, що смерть не завершує всіх історій. Додатково, у романі відображено ідеалізовані спогади Миколи Маєвського про Україну, які він сприймає як ідеал, але які не відповідають реальності, яку він бачить у сучасному світі. Ця антитеза ідеалізованого минулого і сучасної реальності створює психологічний конфлікт у героя і вказує на те, як суспільство та цінності можуть змінюватися з часом. Діти Людмили і Миколи, Віра і Надія, представляють різні типи ідентичності і цінностей. Вони адаптувалися до нових умов і відображають постматеріалістичні цінності постіндустріального суспільства. Ця антитеза між поколіннями підкреслює зміни у суспільстві та системі цінностей [36].

Роман "Коротка історія тракторів по-українськи" Марини Левицької є багатоплановим твором, який відображає складні аспекти життя, смерті і цінностей в українському суспільстві. Ця книга створює складний портрет родини Маєвських, в якому відображаються не лише особисті долі персонажів, а й історичні зміни та соціокультурні трансформації в Україні. Автор використовує стильовий "прийом айсберга", залишаючи багато підтекстових структур, які читач повинен розгадати і зрозуміти, щоб повністю осягнути глибокий смисл роману. У романі відображено протиставлення старих та нових

цінностей, традицій і змін, життя і смерті. Образ Людмили Маєвської і її доньки Надії демонструє важливість прийняття смерті як невід'ємної частини життя та розуміння, що смерть може бути сприйнята як продовження чогось іншого. Це навчає нас бачити смисл у поколіннях, у передачі цінних уроків та сприймати смерть як частину життя. Образ саду та бур'янів в романі відображає опозицію гармонії і хаосу. Сад, як символ гармонії та порядку, представляє ідеальний світ, який руйнується після смерті Людмили, вказуючи на зміни і розпад цієї гармонії. Ця образна опозиція допомагає передати глибокий смисл та конфлікт між різними поняттями у романі. Також важливо відзначити ідеологічний аспект роману, де автор підкреслює різницю між традиційними цінностями, закладеними в героях, і новими цінностями постмодерного суспільства. Діти Людмили і Миколи, Віра і Надія, представляють різні типи ідентичності і цінностей, що відображає соціокультурні зміни в українському суспільстві. Роман "Коротка історія тракторів по-українськи" Марини Левицької є складним твором, який висвітлює не лише індивідуальні долі персонажів, а й історичні та соціокультурні зміни в українському суспільстві. Використання стильового "прийому айсберга" дозволяє читачеві самостійно розгадувати глибокий підтекст роману та зрозуміти його багатогранність.

Марина Левицька вплетує образ України в загальноєвропейський контекст, підкреслюючи спільність історичної долі. Роман демонструє зміну традиційного українського космосу, де існувала стабільна система цінностей і релігійні вірування, на період тоталітарного радянського режиму. Ця система руйнує минуле, навіть не лише фізично, але й видаляючи спогади та пам'ять про минуле. Страх перед репресіями і переслідуванням стає таким сильним, що він може передаватися наступним поколінням. Автор показує, як Віра, як старша сестра, має знання про минуле своєї родини і намагається оберегти молодшу сестру Надію від цього знання. Вона утримує історії і спогади, не дозволяючи їм потрапити до свідомості Надії. Ця утриманість відображає захист пам'яті про

минуле і свідомості від травматичних подій. Мотив смерті присутній в романі через описи війни, де життя і смерть ідуть поруч. Наприклад, смерть годинникаревої доньки у вогні відображає трагічні наслідки війни та окупації. Ці події створюють глибокий враження та негативні спогади у Віри та її сестри, підкреслюючи страшну реальність війни. Фінал роману виражає ідею утвердження життя, що розкривається у сонцепоклонницькому елементі.

Це може бути розцінене як відзначення важливості життя та природи, навіть попри всі труднощі та страждання, які пережили герої. Таким чином, роман відтворює багатий культурний спадок України, показуючи історичні зміни в цінностях та способах життя, а також наголошуючи важливість пам'яті та родинних зв'язків.

В романі "Коротка історія тракторів по-українськи" Марини Левицької дійсно можна виявити культурні алюзії, які вказують на багатий культурний спадок України. Автор вміло вплетує ці алюзії в текст, надаючи їм глибший контекст та смисл.

Михайлівський золотoverхий собор - Згадка про весілля бабусі оповідачки Соні Блажко у Михайлівському золотoverхому соборі в Києві є алюзією на історичну і релігійну спадщину України. Цей собор є символом православ'я та культурного надбання.

Мистецтво і література - У романі є посилання на видатних митців та письменників, таких як Іван Франко і Тарас Шевченко. Ці посилання підкреслюють важливість культурних інтелектуалів для формування української ідентичності.

Мотиви природи - Описи природи, зокрема золотих пшеничних полів і березових гаїв, алюдують на багатий природний ландшафт України і його важливу роль у культурі та житті народу.

Історичні події - Автор натякає на історичні події, такі як радянський період та незалежність України, які вплинули на долю родини Маєвських і всього українського суспільства [37].

Висновок до розділу 2

Розглянуто важливі аспекти культурної семантики та лексико-семантичних стратегій в романі "Коротка історія тракторів по-українськи" Марини Левицької. Основні питання, що були розглянуті, включають визначення культурних концептів у романі та аналіз лексико-семантичних стратегій, використаних авторкою для їх відтворення.

У цьому розділі було показано, як роман відтворює різні аспекти української культури, історії та сучасності через використання різноманітних мовних засобів та лексичних одиниць. Авторка вдало впроваджує культурні концепти, такі як Голодомор, еміграція, сімейна історія, та інші, в текст роману, щоб донести важливі повідомлення і відобразити багатогранність українського національного досвіду.

Лексико-семантичні стратегії, які були розглянуті, включають в себе використання конкретних слів і фраз, які асоціюються з певними культурними концептами, а також вибір стилістичних прийомів, які допомагають підкреслити важливість цих концептів у розповіді.

Зазначений аналіз допоміг виявити, як авторка вдало відтворює та акцентує ключові культурні концепти у своєму романі, роблячи їх більш доступними для читача та поглиблюючи розуміння українського суспільства та історії. У розділі

також було розглянуто, як ці концепти впливають на поведінку та характери персонажів, що робить роман більш цікавим і насиченим з точки зору культурної семантики.

РОЗДІЛ 3

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДІВ РОМАНУ МАРИНИ ЛЕВИЦЬКОЇ

3.1 Стилiстичнi особливостi вiдтворення рiзних концептiв в оригiналi та перекладi

Стиль автора - це невид'ємна частина художнього твору, і важливо, щоб перекладач відтворив цей стиль якнайвірніше. Аналіз стилістичних особливостей у розділі дозволить оцінити, наскільки вірно цей стиль відтворено в перекладі.

Різні перекладачі можуть обирати різні стильові рішення для відтворення авторського стилю. Цей розділ надасть можливість виявити та порівняти такі трансформації, що може сприяти розумінню різниці між перекладами.

Стиль автора може впливати на сприйняття та емоційну реакцію читача. Аналіз стилістичних особливостей у розділі допоможе визначити, які вирази, образи та ритм важливі для збереження в перекладі, щоб забезпечити максимально точне відтворення сприйняття тексту.

У романі Марини Левицької важливо відтворити культурні концепти, що є важливою частиною тексту. Стилiстичний аналіз допоможе розкрити, яким чином ці концепти вiдтворюються в перекладi та як вони впливають на структуру і мовний стиль.

Стилістичні особливості відтворення різних концептів в оригіналі та перекладі є важливими компонентами дослідження, оскільки вони дозволяють глибше розуміти, як стиль автора впливає на переклад та які стилістичні рішення можуть бути прийняті в процесі перекладу для найточнішого відтворення авторського виразу і концептів.

Автор використовує простий та легко зрозумілий стиль, що характеризується зрозумілими реченнями та доступною лексикою. Вона обирає такий стиль, щоб легко висловлювати складні поняття та ідеї, що містяться в романі [12, с.77-80].

У романі містяться культурні концепти, пов'язані з різницею в культурних поглядах та цінностями між персонажами. Це відтворюється за допомогою контекстуальних діалогів та внутрішніх монологів персонажів. У тексті присутня індивідуальність автора, яка проявляється в глибокому розумінні людської психології та вмінні дотикатися до складних соціокультурних питань.

Звернімо увагу на уривки для порівняння:

"He has it all worked out. She will care for him as he grows older and frailer. He will put a roof over her head, share his tiny pension with her until she finds that well-paid job. Her son-who, by the way, is an extraordinarily gifted boy-genius-plays piano-will get an English education. They will discuss art, literature, philosophy together in the evenings."

"Doch, er hat alles bedacht. Sie kümmert sich um ihn, wenn er älter und gebrechlicher wird. Er gibt ihr ein Dach überm Kopf und teilt seine kleine Rente mit ihr, bis sie ihren gutbezahlten Job findet. Ihr Sohn der im Übrigen ein außerordentlich begabter Junge ist, ein Genie sozusagen, sogar Klavier spielen kann er bekommt eine englische Erziehung. Abends werden sie über Kunst und Literatur und Philosophie diskutieren."

Обидва переклади зберігають основний зміст оригінального тексту. Вони передають ідею про те, що головний персонаж має план для майбутнього і

розраховує на допомогу своєї доньки, її сина та їхніх спільних розмов про мистецтво, літературу та філософію.

В оригінальному тексті фраза "He has it all worked out" містить виразну лексику "worked out," що підкреслює готовність та обдуманість плану. У німецькому перекладі ця ідея передається фразою "er hat alles bedacht" ("він все ретельно розрахував"). Переклад обирає подібну лексику для збереження виразності [13].

Обидва переклади включають апеляції до ситуації та персонажів, такі як "älter und gebrechlicher" ("старший і слабший") та "gutbezahlten Job" ("добре оплачувана робота"). Це допомагає читачам краще зрозуміти контекст та характери персонажів [14, с.221-223].

У німецькому перекладі додано підкреслення щодо сина, описуючи його як "ein außerordentlich begabter Junge" ("надзвичайно обдарований хлопець"). Це може бути спробою додати більше характеризуючої інформації про персонажа.

Обидва переклади зберігають основний зміст та стилістичні особливості оригінального тексту. Їхні різні підходи до перекладу окремих слів і виразів можуть впливати на сприйняття читачами, і важливо враховувати ці особливості при подальшому аналізі перекладів.

Взявши до уваги український переклад ми можемо помітити наступне:

"Він усе продумав. Вона доглядатиме його на старості років. А він дасть їй прихисток і ділитиметься з нею своєю маленькою пенсією, поки вона не знайде цю свою високооплачувану роботу. Її син – до речі, надзвичайно обдарований хлопчик, просто геній: грає на фортепіано – здобуде англійську освіту. Вечорами вони говоритимуть про мистецтво, літературу, філософію."

Обидва переклади зберігають основний зміст оригінального тексту. Вони передають ідею про готовність головного персонажа допомогти своїй доньці та онукові, а також про їхні спільні інтереси.

Український переклад використовує відповідну лексику та вирази, щоб передати сенс оригінального тексту. Наприклад, "здобуде англійську освіту" відображає ідею "will get an English education" в оригіналі.

Український переклад включає деякі додаткові деталі, такі як "Вона доглядатиме його на старості років," для підкреслення турботи доньки про батька. Також додається коментар "до речі, надзвичайно обдарований хлопчик, просто геній: грає на фортепіано," для підкреслення видатних здібностей сина. Ці додаткові деталі можуть допомагати українським читачам краще розуміти контекст та персонажів.

Також задля кращого ознайомлення з стилістичними особливостями твору Марини Левицької варто звернути увагу на наступні еквіваленти:

"He hasn't thought of this. It slows him down, but it doesn't stop him in his tracks. You see, he explains, he is her last hope, her only chance to escape persecution, destitution, prostitution. Life in Ukraine is too hard for such a delicate spirit as hers."

"Daran hat er nicht gedacht. Es nimmt ihm einen Moment lang den Wind aus den Segeln, aber vom Kurs bringt es ihn noch lange nicht ab. Er ist ihre letzte Hoffnung, erklärt er mir, ihre einzige Chance, um der Verfolgung, dem Mangel und der Prostitution zu entkommen."

Англійський переклад вірно передає основний зміст оригіналу. Він використовує ті самі фрази та ідеї, що і в оригіналі, зберігаючи стиль та емоційність тексту.

Німецький переклад також передає основні ідеї оригіналу, але використовує ідіоматичний вираз "den Wind aus den Segeln nehmen" (взяти вітер з парусів), щоб показати, як це "забирає вітер" у головного персонажа. Він також використовує фрази, такі як "Verfolgung" (переслідування), "Mangel" (дефіцит), і "Prostitution" (проституція) для точного відображення оригінальних слів.

Обидва варіанти чітко ілюструють думку автора, проте оригінал може включати більше ідіом та виразів, які роблять текст більш живим у німецькій мові [15].

Український і англійський переклади в той же час більше зосереджені на точності і відтворенні смислу оригіналу:

«Про це він не подумав. Тато пригальмував, але не зупинився. Розумієш, пояснив він, це її остання надія, останній шанс врятуватися від гонінь, злиднів та проституції. Життя в Україні надто важке для таких чутливих натур.»

Цей фрагмент описує реакцію головного персонажа на невраховану ним ситуацію і роль, яку він відіграє у житті жінки. Основний акцент робиться на тому, що він є її "останньою надією" і "єдиним шансом" вибратися зі складних обставин, таких як переслідування, бідність і проституція. Автор також висловлює думку, що життя в Україні надто важке для такої "чутливої натури."

Англійський переклад вірно передає основний зміст оригіналу. Він використовує ті самі фрази та ідеї, що і в оригіналі, зберігаючи стиль та емоційність тексту.

Український переклад також вірно передає основні ідеї оригіналу. Він використовує подібні фрази та ідеї, але інтерпретує деякі вирази більш прямо та менш ідіоматично.

Обидва переклади вірно передають смисловий навантаження оригіналу. Англійський переклад зберігає структуру та фрази, подібні до оригіналу, тоді як український переклад надає перевагу більш прямому і зрозумілому виразу, але залишає основну ідею та емоційний зміст фрагмента недоторканими.

"The Ukrainian community in Peterborough has disowned her. They, too, are narrow-minded. They are not impressed with her views on Nietzsche and Schopenhauer. They are bound up in the past, Ukrainian nationalism, Banderivtsi."

"Und die ukrainische Gemeinde in Peterborough will auch nichts von ihr wissen. Die sind auch engstirnig. Valentinas Ansichten über Nietzsche und Schopenhauer

beeindrucken sie gar nicht. Die kleben alle an der Vergangenheit, ukrainischer Nationalismus, diese Banderiwtsi."

Обидва варіанти перекладу вдало відтворюють літературні та стилістичні особливості оригінального тексту, допомагаючи виразити спільний сенс та емоційний відтінок. Давайте розглянемо аналіз кожного з перекладів:

Оригінальний текст використовує яскраву лексику та фрази, щоб передати ідею відчуження та негативного ставлення спільноти до головної героїні. Оригінал також включає імена Ніцше та Шопенгауера для виразного підкреслення її поглядів [16].

Англійський переклад вірно передає літературні особливості оригіналу, використовуючи подібну лексику і фрази. Він також відтворює зміст та тон оригіналу, зокрема невдоволення спільноти поглядами героїні.

Німецький текст також передає ті ж літературні особливості, використовуючи місцеву лексику та фрази. Він також вірно передає негативне ставлення спільноти та виразно підкреслює недоліки героїні в їхніх очах.

Обидва переклади вдалим чином передають літературні та стилістичні особливості оригінального тексту, допомагаючи читачеві зрозуміти сутність і емоційний відтінок ситуації.

Тепер зіставивши англійський еквівалент з українським можемо помітити наступне:

"Українська громада Пітерборо від неї зреклася. Там теж усі вузьколобі. На них не справили враження навіть її слова про Ніцше та Шопенгауера. Вони погрязли у минулому — український націоналізм, бандерівці."

Літературні засоби та стилістичні особливості:

В оригіналі використовується більше загальних слів і фраз, що мають нейтральний відтінок, наприклад, "narrow-minded," "impressed with," "bound up in the past." Це надає тексту об'єктивності та аналітичності.

У перекладі використано більше специфічних слів і виразів, таких як "вужькологі," "не справили враження," "погрязли у минулому." Це додає тексту більш виразного стилю та емоційності.

Виразність і відтворення спільного сенсу:

Український переклад вдало відтворює загальний сенс оригіналу, але вносить більше емоційного забарвлення через використання специфічних слів і виразів.

Оригінальний текст має більше аналітичного та беземоційного характеру.

Враховуючи вищевказані особливості, можна визначити, що український переклад відтворює сенс оригіналу, але збільшує виразність і емоційність за рахунок більш специфічної лексики та стилістичних прийомів.

3.2 Оцінка вірності відтворення стилю автора

Вивчення структури речень, синтаксису, лексичних особливостей і особливого стилю автора є важливою частиною перекладацької роботи. Для багатьох текстів, особливо художніх, стиль автора має велике значення і може вплинути на сприйняття та емоційну віддачу читача.

Оцінка вірності відтворення стилю автора дозволяє порівняти якість перекладів і визначити, який з них найкраще передав стиль і авторський голос.

Вірність відтворення стилю автора може вплинути на сприйняття тексту читачем. Якщо перекладач вдало передав стиль автора, читач може краще зрозуміти і відчувати текст. Аналіз вірності відтворення стилю автора є важливою складовою дослідження перекладів роману Марини Левицької, оскільки він дозволяє оцінити, наскільки вдало перекладачі вдалося відтворити авторський стиль і сприяти більш глибокому розумінню тексту читачем.

"Nadezhda, you have to understand that in some respects the man is governed by different impulses to the woman. Pappa, please, spare me the biological determinism. Oh, what the hell? Let him learn the hard way."

"Nadeshda, du musst einfach verstehen, dass Männer in gewisser Beziehung anderen Trieben gehorchen als Frauen. Papa, bitte bleib mir mit diesem biologistischen Determinismus vom Leib. Aber zum Teufel soll er doch. Wenn er nicht hören will, muss er eben fühlen [17, с.215-221]."

"Nadezhda" - Оригінал і переклад вірно відтворюють ім'я персонажа.

"governed" - В перекладі використано слово "gehörchen," яке передає ідею керування або підкорення, але може бути менш точним у контексті порівняння імпульсів. Український переклад міг би використати більш точний вираз, наприклад, "підпорядковані."

"different impulses" - Перекладач відтворив цей фразовий зворот правильно, використовуючи "anderen Trieben" для передачі ідеї різних імпульсів.

"Papa" - Перекладач вірно перевів це слово як "Papa," що є відповідним терміном у німецькій мові.

"biological determinism" - В перекладі використано "biologistischen Determinismus," що передає ідею біологічного детермінізму, але може бути менш зрозумілим для німецькомовного читача. Можливо, було б доцільно використовувати більш простий вираз, щоб зберегти зміст і стиль оригіналу.

"Oh, what the hell?" - Перекладач вірно відтворив цю емоційну фразу в англійському перекладі.

"Let him learn the hard way." - Перекладач також вдало передав ідею цієї фрази в англійському перекладі.

"Nadezhda, you have to understand that..." - В перекладі ця фраза вірно відтворена з точки зору структури речення та синтаксису.

"in some respects the man is governed by different impulses to the woman." - Перекладач вдало передав синтаксичну структуру цього складного речення, не порушуючи логіки оригіналу.

"Pappa, please, spare me the biological determinism." - У цьому реченні, структура і синтаксис також вірно відтворені у німецькому перекладі. Перекладач вдало передав сили і стилістику виразу.

"Oh, what the hell? Let him learn the hard way." - Структура цих коротких речень також вірно відтворена у перекладі, і вони зберігають емоційну інтенсивність оригіналу [18].

У цих фразах можна помітити вживання метафор та аналогій, таких як "the man is governed by different impulses to the woman" або "biological determinism." У підрозділі слід аналізувати, чи вдало перекладач враховував ці метафори та аналогії в перекладі та як вони вплинули на загальний стиль [18].

Фраза "Oh, what the hell? Let him learn the hard way." має інтонаційну і емоційну інтенсивність. Перекладач повинен був врахувати цю емоційну складову і спробувати відтворити її в перекладі.

Автор використовує певні лексичні обороти, такі як "biologistischen Determinismus," які можуть бути характерними для її стилю. Важливо визначити, чи вдалося перекладачу передати ці лексичні особливості у перекладі.

Перекладач вдало відтворив структуру речень і синтаксис оригінального тексту у англійському перекладі. Оригінальна логіка та стиль автора збережені, що є важливим аспектом збереження стилю автора у перекладі.

У загальному, перекладач вдало відтворив основні лексичні особливості та унікальні слова автора в оригінальному тексті у німецькому перекладі. Однак, є деякі моменти, де більш простий та зрозумілий вираз міг би покращити лексичну вірність перекладу.

"She flinched under the impersonal, stubby fingers of the young male nurse who came to tape the wires above shrunken breasts, carelessly revealed under the hospital gown. She was nothing but a sick old woman. Who cared what she thought?"

"Sie zuckte zurück, wenn der Pfleger mit seinen dicken Fingern unbekümmert ihr Krankenhausnachthemd über den eingesunkenen Brüsten öffnete, um die Drähte festzukleben. Sie war nichts als eine kranke alte Frau. Wen interessierte schon, was sie dachte?"

У фразі "the impersonal, stubby fingers of the young male nurse" присутні епітети, які надають конкретності та виразності опису. Перекладач повинен був врахувати ці епітети та спробувати відтворити їх у перекладі [18].

Опис "carelessly revealed under the hospital gown" може містити метафори та аналогії, які створюють образний спосіб виразу. Перекладач повинен був врахувати ці метафори та аналогії та спробувати передати їхню інтонацію в перекладі.

Автор використовує певні лексичні обороти, такі як "shrunk breasts," які можуть бути характерними для її стилю. Важливо визначити, чи вдалося перекладачу передати ці лексичні особливості у перекладі.

Оригінальний текст має емоційну інтонацію, яка виявляється у фразах "She flinched" та "Who cared what she thought?" Перекладач повинен був врахувати цю емоційну складову та спробувати відтворити її в перекладі.

В обох текстах присутні складні речення, які складаються зі сполучених підрядних речень та основного речення. Наприклад, у фразі "She flinched under the impersonal, stubby fingers of the young male nurse who came to tape the wires above shrunk breasts, carelessly revealed under the hospital gown," є кілька підрядних речень, що додають складності будові речення.

У фразі "above shrunk breasts, carelessly revealed under the hospital gown," прикметникові фрази додають деталей та конкретності опису.

У виразі "carelessly revealed under the hospital gown," слово "carelessly" виступає як вставна конструкція, яка додає виразності до опису.

Текст англійською включає в себе метафори та образи, такі як "the impersonal, stubby fingers of the young male nurse" та "shrunkен breasts," які додають виразності та глибини опису.

Перекладач врахував ці метафори та спробував відтворити їх в перекладі, що позитивно впливає на відтворення стилю автора.

Епітети та прикметники: У перекладі також присутні епітети та прикметники, наприклад, "безликих" та "коротких" пальців. Вони допомагають додати виразності та конкретності до опису [18].

Інтонація та емоційність: У фразі "Who cared what she thought?" присутня емоційна інтонація, яка відображає емоційний стан персонажа. Перекладач повинен був передати цю інтонацію, щоб відтворити емоційну складову оригіналу.

У перекладі також присутні прийменникові фрази, наприклад, "над зморщеними грудьми" та "під лікарняним халатом," що відтворюють конкретність та деталі опису.

Застосування вставних конструкцій: В оригінальному тексті фраза "carelessly revealed under the hospital gown" містить вставну конструкцію "carelessly," яка додає виразності до опису. Перекладач вдало врахував цю конструкцію у перекладі.

Вірність відтворення синтаксичних конструкцій та структури речень є важливою для збереження стилю автора. Перекладач повинен був враховувати ці синтаксичні особливості та структуру речень і спробувати передати їхню логіку та структуру в перекладі. Оцінка, наскільки перекладач враховував ці стилістичні прийоми та манеру автора в перекладі, допоможе визначити, наскільки вірно відтворено стиль Марини Левицької у перекладі та чи вдалося передати загальний стиль та емоційний вираз оригіналу.

"When the funeral guests come back to the house, to pick at cold refreshments and get tipsy on Ukrainian samohonka, my sister and I confront each other in the

kitchen. She is wearing a black knitted silk two-piece from some discreet little second-hand dress agency in Kensington. There are small gold buckles on her shoes and she carries a Gucci handbag with a little gold clasp, and a fine gold chain hangs around her neck. I am wearing an assortment of black garments I found in Oxfam. “

“Während die Trauergäste ins Haus zurückkehren, um sich zu stärken und sich mit ukrainischem Samohonka ein wenig anzuheitern, treten meine Schwester und ich in der Küche in den Ring. Sie trägt einen schwarzen Seidenstrick- Zweiteiler aus einer eleganten kleinen Secondhand-Boutique in Kensington. An den Schuhen hat sie kleine goldene Schnallen, an ihrer Gucci-Handtasche einen goldenen Verschluss und um den Hals ein dünnes goldenes Kettchen. Ich stecke in irgendwelchen schwarzen Klamotten, die ich im Oxfam-Shop gefunden habe.”

Як в оригінальному тексті, так і в перекладі мають складні речення, що складаються зі сполучених підрядних речень та основного речення. Наприклад, у фразі "When the funeral guests come back to the house, to pick at cold refreshments and get tipsy on Ukrainian samohonka, my sister and I confront each other in the kitchen," є декілька підрядних речень, що додають складності будові речення.

У тексті присутні деталі та описи, наприклад, у фразі "She is wearing a black knitted silk two-piece from some discreet little second-hand dress agency in Kensington," деталізується одяг сестри. Перекладач також передав цю деталізацію та описовий стиль в перекладі.

У тексті описується одяг та аксесуари персонажів, і в перекладі ця інформація передана відповідно.

Автор докладно описує одяг та зовнішність персонажів, надаючи деталей про їхній вигляд. Це створює живописність і реалістичність у тексті.

У тексті відсутні аналогії або порівняння, але це характерне для структури тексту. Однак описи та зображення, які використовуються автором, створюють яскравий образ подій та персонажів.

Марина Левицька відома своїм оригінальним стилем письма, який включає в себе реалістичні описи і звернення до деталей. Перекладач мав завдання вірно передати цей стиль в перекладі.

“Коли гості повернулися з похорону додому, щоб поїсти холодних закусок і випити української самогонки, ми з сестрою зіткнулися на кухні. Вона була в чорному шовковому трикотажному костюмі, купленому в якомусь скромному магазинчику одягу в Кенсінгтоні. Туфлі з невеликими позолоченими пряжками, сумка «Гуччі» з маленькою золоченою застібкою та тонкий золотий ланцюжок на шиї. Я була в чорному, підібраному фасоном в «Оксфамі»”

Також, звернувши увагу на переклад українською можна помітити наступне:

Автор докладно описує одяг та зовнішність персонажів, надаючи деталей про їхній вигляд. Це допомагає створити живописний образ та надати тексту реалістичності.

У тексті відсутні аналогії або порівняння, але це не є обов'язковою рисою стилю Марини Левицької. Автор концентрується на детальному описі ситуацій та персонажів.

Оригінальний текст містить складні речення з різними синтаксичними конструкціями, які використовуються для деталізації та створення образу. Вони включають у себе додаткові описи та деталі.

Вживання дієприкметникових конструкцій: В оригінальному тексті використовуються дієприкметникові конструкції, такі як "wearing," "carries," "hangs," які допомагають передати дії та стан персонажів.

Слова та фрази, що передають деталі: У тексті використовуються слова та фрази, які деталізують одяг персонажів, такі як "black knitted silk two-piece," "small gold buckles," "Gucci handbag," "fine gold chain." Ці деталі додають колориту тексту.

Перекладач вдало передав структуру речень та синтаксичні конструкції оригіналу. У перекладі також збережено деталізацію та деякі основні деталі, які допомагають передати образ персонажів та створити аналогічний ефект, що й у оригіналі.

3.3. Вплив культурних нюансів на стиль та порівняння у перекладі

Коли текст перекладається з однієї мови на іншу, культурні нюанси грають велику роль у тому, яким чином перекладач адаптує стиль та вирази автора до нового мовного та культурного середовища. Аналіз цих адаптацій допоможе розкрити, як культурні особливості впливають на стиль перекладу.

Роман Марини Левицької включає в себе культурні концепти та особливості, які можуть бути незрозумілими читачам з інших культур. Перекладач повинен забезпечити не тільки відтворення стилю, але й збереження концептуальної цілісності тексту в новому контексті.

Культурні нюанси можуть впливати на сприйняття тексту читачем та викликати різні реакції. Важливо визначити, як культурні відмінності впливають на стиль та сприйняття тексту в перекладі.

Дослідження впливу культурних нюансів на стиль у різних перекладах дозволить встановити, які з них найкраще враховують ці особливості та зберігають стиль автора.

“Oh, it’s the dark underside that’s bothering you? Why don’t you go and get some counselling?” I suggest slyly in my best professional let’s-be-sensible voice, my look-how-grown-up-I-am voice, the voice I use with Pappa.

“Please don’t talk to me in that social-worker voice, Nadezhda.”

“Get some psychotherapy. Get to grips with that dark underside, flush it out into the open, before it eats you away.” "

"Ach die dunklen Seiten des Lebens machen dir zu schaffen? Meinst du nicht, du solltest dich mal um therapeutische Hilfe kümmern? Ich sage das in meiner

professionellsten Seien-wir-doch-vernünftig-Stimme, der Stimme, die ich benutze, wenn ich mit Papa rede.

Lass bitte diesen Sozialarbeiter-Ton, Nadeshda.

Mach doch eine Therapie. Stell dich diesen dunklen Seiten. Hol sie ans Licht, bevor sie dich auffressen."

Стиль Марини Левицької відрізняється своєрідністю і включає в себе численні культурні нюанси, які роблять його унікальним. У вказаному уривку, який містить діалог між персонажами, відбувається обговорення психологічних аспектів та "темних сторін" життя. Давайте розглянемо, як ці культурні нюанси впливають на стиль Марини Левицької:

Уривок відображає глибокий аналіз психологічних аспектів, які є складною темою в багатьох культурах. Він підкреслює важливість психотерапії і звернення до "темних сторін" життя. Ця тема є актуальною в сучасному українському суспільстві, і авторка спрямовує увагу читачів на соціокультурні питання, пов'язані з психічним здоров'ям.

Важливим елементом стилю Марини Левицької є використання гумору та іронії. Уривок містить саркастичні репліки, що додають глибини тексту та створюють легкий гумористичний ефект.

Контекст українського суспільства. Посилання на психотерапію та обговорення психологічних аспектів є актуальними в українському суспільстві, де зростає свідомість про психічне здоров'я та психотерапевтичні послуги. Ця тема може бути менш актуальною або відрізнитися в інших культурах.

Діалог між персонажами ведеться у специфічному тоні, який можна назвати "професійно-саркастичним." Це характерний стиль авторки, який вимагає точності в обговоренні серйозних тем.

“ Значить, тебе турбує сенс життя? Так запишись на консультацію, — лукаво порадила я своїм професійним голосом «будемо розумними» — тим голосом «поглянь, як я подорослішала», яким зазвичай розмовляю з татом.

— Будь ласка, не говори зі мною цим тоном соціального працівника, Надія.

— Сходи до психотерапевта. Розберися з тим що всередині, виверни це назовні, поки вона не це тебе не проїло вщент.”

Українська та німецька культури можуть відрізнятися в психологічних підходах до проблеми "темних сторін" життя та психотерапії. Українське суспільство може бути більш відкритим щодо обговорення психічного здоров'я та психотерапії, тоді як німецьке суспільство може мати інший ставлення до цих питань. У перекладі, важливо було зберегти сенс інструкцій персонажа, який радить "дістати таємні сторони на світло," зберігши культурну адаптацію до аудиторії.

Українська версія містить деякі аспекти тону та виразності, які можуть бути важливими в українському стилі спілкування. Наприклад, перекладач вдало передав "соціальний-працівник-тон" українського тексту, але цей тон може відрізнятися в інших культурах. У німецькому тексті використовується аналогічна мовний рівень, але з збереженням культурної відмінності.

Українська версія може містити більше культурних нюансів, таких як вирази, що можуть бути розуміні лише українцями. Наприклад, "темні сторони" життя можуть включати конкретні поняття або традиції, які специфічні для України.

У цьому випадку перекладачу вдалося врахувати культурні нюанси, зберігши основний зміст і тон оригіналу. При цьому переклад зміг передати ідеї та настанови персонажів щодо психологічного здоров'я, використовуючи прийнятні для німецького читача конструкції та вирази.

У цих уривках ми можемо побачити, як перекладачі враховували культурні нюанси при перекладі тексту. В оригінальному тексті англійською мовою автор використовує фрази, що стосуються психологічних аспектів, такі як "get some counselling" (запишись на консультацію) та "get some psychotherapy" (сходи до

психотерапевта). Ці фрази є типовими для англomовної культури, де психологічна допомога і консультації широко використовуються та важливі.

Український переклад враховує ці культурні нюанси та перекладає їх на власну мову. Наприклад, в перекладі вживаються фрази "значить, тебе турбує сенс життя?" і "сходи до психотерапевта," що адаптовані під українську мову та культурний контекст.

Український переклад також зберігає виразність та емоційну насиченість оригіналу, передаючи тон та характер героїв.

Отже, перекладач вдало врахував культурні нюанси та вміло адаптував текст, щоб він зберіг сенс і емоційну насиченість оригіналу в контексті української культури і менталітету.

Враховуючи ці культурні нюанси у стилі Марини Левицької, перекладач повинен був відтворити їх при відтворенні тексту на іншу мову. Українські аспекти психологічних обговорень та ставлення до теми психотерапії можуть відрізнятися від тих, що існують в інших культурах. Однак, з урахуванням вміння перекладача адаптувати текст, результатом став належно відтворений стиль та культурні нюанси оригіналу в перекладі.

“And if it is, Nadezhda,” he rattles on before I can marshal my defences, “what do you think are the chances it would be mentally defective?”

“Well now, Pappa,” (pause for breath, keep the voice cheery and sensible) “it is quite well established that the older a woman is, the greater her chance of having a baby with Down’s Syndrome. It’s a kind of learning disability-it used to be called mongolism.”

“Hmm.” (He doesn’t like the sound of that.) “Hmm. But maybe it’s a chance we should take. You see, I am thinking that if she is mother to the British citizen, as well as wife of British citizen, they surely would not be able to deport her...”

“Und wenn ja, Nadeshda«, redet er schon weiter, bevor ich mich überhaupt gegen ihn wappnen kann, wie hoch, glaubst du, ist das Risiko, dass das Kind geistig behindert ist?

Na ja, Papa - durchatmen, ganz ruhig bleiben, ganz verständnisvoll -, man weiß ja inzwischen, dass die Chance, ein Baby mit Down-Syndrom zu bekommen, umso größer wird, je älter eine Frau ist. Unter Down-Syndrom versteht man eine Chromosomenstörung... früher nannte man das Mongolismus.

Hmm. (Das hört er nicht gern.) »Hmm. Aber vielleicht sollten wir es doch probieren. Weißt du, ich denke, wenn sie mit einem Briten verheiratet ist und außerdem ein Kind mit britischer Staatsangehörigkeit hat, können sie sie doch bestimmt nicht ausweisen...”

У наведених уривках англійський текст містить відсилання до медичних термінів і концептів, таких як "Down's Syndrome" (синдром Дауна) та "learning disability" (порушення навчання), які є загальновідомими в англомовних країнах.

Англійський переклад враховує ці культурні нюанси та перекладає їх на власну мову, використовуючи термін "Down-Syndrom" та пояснюючи його для німецького читача. Перекладач також адаптує репліки персонажів, зберігаючи їхні характери та стиль мови.

У англійській перекладі також враховується контекст і культурні особливості, такі як обмеження на депортацію осіб, які є батьками громадян Великої Британії. Це може бути важливою деталлю для німецького читача, який може не бути ознайомлений із подібними законами та правилами.

Отже, перекладач вдало враховує культурні нюанси та вміло адаптує текст, щоб зберегти сенс і зрозумілість оригіналу в контексті німецької культури і менталітету.

“А якщо може, Надія, — тарабанив він далі, поки я не встигла зайняти оборону, — як ти думаєш, які шанси, що він народиться розумово відсталим?

- Загалом так, тато, - (перевести подих, говорити підбадьорливим, проникливим голосом), - вченими встановлено, що чим старша жінка, тим більше у неї шансів народити дитину із синдромом Дауна. Це така нездатність до навчання раніше називалася монголізмом.

- Гм-м. - (Йому це не сподобалося.) - Гм-м. А може, ми маємо спробувати щастя? Розумієш, я думаю, що якщо вона стане матір'ю британського громадянина та дружиною британського громадянина, то її вже не зможуть депортувати...”

У розглянутих уривках англійського і українського текстів спостерігається вплив культурних нюансів на переклад:

Український перекладач вдало враховує культурні особливості та передає їх у перекладі. Наприклад, український переклад використовує українську форму імені "Надія" замість "Nadezhda," що відповідає українській культурі та мові.

Терміни і поняття, такі як "синдром Дауна" та "монголізм," адаптовані до українського контексту, щоб забезпечити зрозумілість для українських читачів.

Перекладач також передає культурний контекст та правові аспекти, звертаючи увагу на можливість отримання громадянства та право на залишання в Україні.

У результаті український переклад вдалим чином враховує культурні нюанси та призводить до зрозумілого та адаптованого тексту, який сприйматимуть українські читачі належним чином [25].

Висновок до розділу 3

Автор Марина Левицька використовує простий та доступний стиль письма, що допомагає легко висловлювати складні поняття і ідеї. Її стиль характеризується зрозумілими реченнями та доступною лексикою, що робить роман ближчим та зрозумілим для читача.

В оригінальному тексті присутня виразна лексика, яка допомагає читачам легше уявити ситуації та персонажів. Марина Левицька має власний стиль письма, який полягає в здатності поєднувати глибокі філософські роздуми з легкістю та гумором. Вона вміло вбирає глибокі теми у повсякденні ситуації, надаючи їм життєвості та доступності для читачів.

У романі присутні культурні концепти, які відображають різницю в культурних поглядах та цінностях між персонажами. Це відтворюється за допомогою контекстуальних діалогів та внутрішніх монологів персонажів, допомагаючи читачеві краще розуміти конфлікти та динаміку взаємин героїв.

У тексті виразно простежується індивідуальність автора, яка проявляється в глибокому розумінні людської психології та вмінні дотикатися до складних соціокультурних питань. Марина Левицька надає своєму роману унікальний характер, що робить його цікавим та значущим для читачів.

Аналіз лексики, використовуваної в перекладі, в порівнянні з оригінальним текстом, показує, що перекладач вдало відтворив основні лексичні особливості та унікальні слова автора. Більшість специфічних термінів та виразів збережено в перекладі, що сприяє відтворенню стилю автора.

В цьому аспекті перекладач також виявив високу вірність. Будова речень та синтаксичні конструкції в перекладі відтворюють структуру та логіку оригіналу. Це допомагає зберегти структурні особливості та чіткість оригіналу.

Перекладач успішно передав стилістичні риси, характерні для Марини Левицької, такі як метафори, аналогії та епітети. Відтворення цих прийомів допомагає зберегти авторський стиль і виразність тексту.

Перекладач успішно передав виразність та емоційність оригіналу в перекладі. Емоційна забарвленість діалогів та монологів персонажів збережена, що допомагає читачам співчувати та розуміти емоції героїв.

Сприйняття стилю автора в перекладі може бути різним для різних читачів, проте загальний відгук позитивний. Читачі сприймають переклад як віддзеркалення стилю автора та відчувають його емоційну та інтелектуальну насиченість.

Специфіка стилю Марини Левицької ґрунтується на глибокому аналізі соціокультурних питань, і ця специфіка нерідко створюється за допомогою метафор, аналогій та гумору. Важливою частиною стилю є культурні реалії та контекст українського суспільства, які надають роботам авторки її унікальний відтінок. Це може бути складним для відтворення в перекладі через різницю в культурних особливостях.

Під час перекладу роману Марини Левицької, перекладач повинен був врахувати вплив культурних нюансів на стиль та мовний вираз оригіналу. Це включало в себе передачу виразів, фраз, а також культурних реалій, які можуть бути специфічними для української культури та менталітету. Один із прикладів - відтворення українських національних символів або традиційних обрядів.

Порівняльний аналіз між оригінальним текстом і перекладом свідчить про те, що перекладач успішно врахував культурні нюанси і стиль Марини Левицької в перекладі. Він зумів передати глибокий зміст та стиль оригіналу, а також адаптувати їх до культурного контексту мови, на яку перекладалося. Перекладач зберіг структуру речень та синтаксичні конструкції, а також вдало використовував стилістичні прийоми автора.

ВИСНОВКИ

Теоретичний аналіз основ перекладу художньої літератури та методологічна база дослідження дозволили нам отримати глибше розуміння процесу перекладу художніх текстів. Ми ознайомилися з ключовими поняттями та підходами до аналізу перекладу, що стало фундаментом нашого дослідження.

Дослідження творчості Марини Левицької дозволило нам виявити основні риси її стилю, такі як ліричність, витонченість мови, а також відзначити присутність культурних аспектів у її творчості, які стали об'єктом нашого подальшого дослідження.

Аналіз стилістичних особливостей відтворення різних концептів у оригінальному тексті та його перекладі показав, що перекладачі намагалися відтворити стиль автора, але в деяких випадках зустрічались з викликами перекладу.

Оцінка вірності відтворення стилю Марини Левицької у перекладі показала, що у деяких випадках це вдалося передати, але існували моменти, де індивідуальна манера письма автора була менш відчутною у перекладі.

Визначення культурних концептів у романі та аналіз лексико-семантичних стратегій їх відтворення в перекладі дозволило виявити різницю між оригіналом та перекладом та поглибити наше розуміння процесу літературного перекладу.

Дослідження має наукову новизну у контексті аналізу стилістичних та культурних аспектів перекладу художньої літератури та дозволяє розширити знання про процес перекладу та його вплив на сприйняття літературних творів.

Практичне значення дослідження полягає у тому, що воно може бути корисним для перекладачів, викладачів мови та студентів, які вивчають мистецтво перекладу, а також для всіх, хто цікавиться проблемами перекладу та міжкультурного спілкування. Відомості та висновки даного дослідження можуть бути застосовані у практичних аспектах літературного перекладу.

Наукові рекомендації:

Продовжуйте дослідження стилістичних і культурних аспектів перекладу художньої літератури, розширюючи аналіз на інші твори та авторів. Це дозволить вам розвивати нові методології та підходи до вивчення перекладу.

Вивчайте індивідуальні стилі та особливості творчості авторів, щоб краще розуміти їхній стиль та спростовувати вплив на переклад.

Досліджуйте різні лексико-семантичні стратегії та їх вплив на передачу культурних концептів у перекладі.

Використовуйте практичний аналіз перекладу для перевірки та вдосконалення ваших навичок перекладу художньої літератури.

Практичні рекомендації:

При перекладі художньої літератури звертайте особливу увагу на збереження стилю автора, його манери письма та індивідуальних особливостей.

Віддавайте пріоритет збереженню смислу та емоційної насиченості оригінального тексту. Перекладач повинен бути не лише майстерним володарем обох мов, але і відчувати глибоко суть та настрої твору.

Використовуйте різні стратегії передачі культурних концептів у перекладі, залежно від контексту та специфіки тексту.

Запрошуйте експертів або носіїв мови для перевірки вашого перекладу та отримання конструктивної критики.

Публікуйте свої результати та висновки у наукових журналах та форумах, спільно з іншими дослідниками для обміну досвідом та вдосконалення практичних навичок перекладу.

Загалом, наукові та практичні дослідження у галузі перекладу художньої літератури можуть сприяти підвищенню якості перекладу та розвитку перекладознавства як наукової галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієнко Т. П. Переклад як когнітивно-комунікативна діяльність. Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2014. С. 13–18.
2. Анохіна Т. О. Корпусний лакунікон англомовної та україномовної картин світу : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2018. 588 с.
3. Білозерська Л., Возненко Н., Радецька С. Термінологія та переклад: навч. посіб. для студ. філол. напрямку підготовки. Вінниця : Нова Книга, 2010. 231 с.
4. Бондаренко О. М. Структурно-семантичні характеристики терміноодиниць техніки та особливості їх перекладу (на матеріалі текстів автомобільної галузі). Вісник Запорізького національного університету. Серія «Філологічні науки». 2016. № 1. С. 93–98.
5. Вакуленко М. О. Термін і термінологія: основні положення та методи дослідження. Проблеми семантики слова, речення та тексту. Київ : КНУ ім. Т. Шевченка. 2010. Вип. 25. С. 52-68.
6. Грицак Я. Безпека: [Текст] / Я. Грицак // Грицак Я. Життя, смерть та інші неприємності. – К.: Грані-Т, 2008. – С. 25–36
7. Гургула О. Б., Мельник В. Д. Тексти науково-технічного стилю у перекладацькому аспекті. Молодий вчений. 2017. № 3 (43). С. 310-314

8. Доронкіна Н. Є. Жанрові особливості аргументації у науковому дискурсі. Наукові записки. Серія «Філологічні науки (мовознавство)». Вип. 153. 2017. С. 365–369
9. Дроздовський Д. «Трактори» з невдалої історії не по - українськи. URL : <http://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/179/41/2>.
10. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Ч. 2. Лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі. Вінниця : Нова книга, 2001. 303 с
11. Карабан В. І. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську. [укр./англ.] : навч. посіб. для ВНЗ. Вінниця : Нова Книга, 2003. 605 с
12. Кияк Т. Р. Семантичні аспекти нормалізації термінологічних одиниць. Вісник Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка. 2008. № 38. С. 77–80.
13. Ковалів Ю. І. Літературознавчий словник-довідник. Київ : Академія, 2007. 752 с.
14. Козак Т. Б. Особливості художнього перекладу. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна», Вип. 51, 2015. С. 221–223.
15. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства. Вінниця : Нова книга, 2008. 512 с.
16. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : підручник. 5-те вид., виправ. і допов. Вінниця : Нова Книга, 2017. 448 с
17. Куц Е. О. Семантичні аспекти міграції та способи перекладу англійської термінологічної лексики. Вісник Запорізького національного університету. Серія «Філологічні науки»: зб. наук. пр. Запоріжжя. 2010. № 1. 215–221 с
18. Левицька М. Коротка історія тракторів по - українськи / пер. зангл. О. Негребецького. Київ : Темпора, 2013. 301 с.
19. Лощенова І. Ф., Нікішина В. В. Перекладацькі трансформації як ефективний засіб досягнення адекватності перекладу. Наукові записки Ніжинського

- державного університету ім. М. Гоголя. Серія «Філологічні науки». 2014. Кн. 3. С. 102–105
20. Мазурик Д. В. Інноваційні процеси в лексиці сучасної української літературної мови (90-і роки ХХ ст.) : автореф. дис. ... канд. філ. наук: 10.02.01. Львів, 2002. 20 с
21. Марина Левицька: «Чомусь існує очікування, що українські автори мають бути страшенно серйозними» / розмовляла С. Пиркало
[URL:https://www.umoloda.kiev.ua/number/1353/164/47703/](https://www.umoloda.kiev.ua/number/1353/164/47703/)
22. Нарівська В. Пасторально - ідилічне переживання світу (про роман М. Левицької «Коротка історія тракторів по - українськи»). Літературнакомпаративістика .Вип. IV Імагологічний аспект сучасноїкомпаративістики: стратегії та парадигми. Ч. II. Київ: ВД «Стилос», 2011С. С.258 – 273
23. НИКОЛАЄВА Т. Н. особливості художнього перекладу з української на англійську мову. Київський національний університет культури і мистецтв 2018 с.119 DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4557.2018.42.148092>
24. Новікова Т. В., ISSN 2409-1154 Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія, 2014 № 10 том 2 с.150
25. Пиркало URL :<https://www.umoloda.kiev.ua/number/1353/164/47703/> 4.
26. Пригодій О. С. ISSN 2409-1154 Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2019 № 40 том 3 С.84
27. Ревуцька С. К. особливості художнього перекладу: лексико-семантичний аспект Кривий Ріг 2020 С. 31
28. Філоненко Б. Є. значення художнього перекладу у формуванні світової культури Університет Григорія Сковороди в Переяславі, м. Переяслав, Україна 2022 С.136

29. Художній переклад // Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці : Золоті литаври / гол. ред. А. Волков, 2001. 634 с.
30. Чередниченко О. І. Теорія і практика перекладу. К. : Либідь, 2005. 370 с.
31. Черноватий Л. М. Психолінгвістичні основи теорії педагогічної граматики. Х. : Основа, 2006. 245 с.
32. Швачко С. О. Об'єкти перекладознавства : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2019. 222 с
33. Fishman B. Bloc Party: [Електронний ресурс] / B. Fishman // The New York Times. – 2005. – May 1. – Режим доступу: http://www.nytimes.com/2005/05/01/books/review/01FISHMAN.html?_r=0.
34. Kurkov A. Human traffic: [Електронний ресурс] / A. Kurkov // The Guardian. – 2005. – March 19. – Режим доступу: <http://www.theguardian.com/books/2005/mar/19/featuresreviews.guardianreview20>.
35. Kurkov, A. «Human Traffic. Review of A Short History of Tractors in Ukrainian by Marina Lewycka». URL: <https://cutt.ly/tfUoiIS>
36. Marsh S. A short history of a Ukrainian: [Електронний ресурс] / S. Marsh // The Times. – 2007. – March 19. – Режим доступу: <http://www.thetimes.co.uk/tto/arts/books/article2451393.ece>.
37. Robshaw B. A Short History of Tractors in Ukrainian, by Marina Lewycka. “Daddy, don't marry the big-breasted gold-digger”: [Електронний ресурс] / B. Robshaw // The Independent. – 2005. – April 17. – Режим доступу: <http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/books/reviews/a-shorthistory-of-tractors-in-ukrainian-by-marina-lewycka-6148102.html>.

ZUSAMMENFASSUNG

Der vorgestellte Artikel widmet sich der Analyse eines so aktuellen Problems wie der stilistischen Merkmale der Übersetzung, insbesondere der Wiedergabe verschiedener Konzepte im Original und in der Übersetzung.

Gegenstand der Arbeit ist der Prozess der literarischen Übersetzung sowie die stilistischen und kulturellen Aspekte dieser Übersetzung.

Der Hauptzweck des Artikels besteht darin, die Wege, Mechanismen und Formen des Übersetzungsprozesses des Romans von M. Levytska zu analysieren und seine stilistischen und kulturellen Aspekte zu analysieren. Dies bestimmte die Leistung von Aufgaben wie:

- theoretische Analyse der Grundlagen der literarischen Übersetzung;
- Studium der Kreativität von Maryna Levytska und Identifizierung der Besonderheiten ihres Stils
- Definition kultureller Konzepte im Roman und Analyse lexikalisch-semantischer Strategien ihrer Reproduktion in der Übersetzung.

Die Arbeit bietet eine Definition des Begriffs „Kulturkonzepte“. Der Einfluss kultureller Konzepte auf die Übersetzung wird aufgezeigt und die Rolle der Sprache bei der künstlerischen Übersetzung hervorgehoben. Der Autor beweist, dass der Roman kulturelle Konzepte enthält, die den Unterschied in den kulturellen Ansichten und Werten zwischen den Charakteren widerspiegeln. Dies wird mithilfe kontextbezogener Dialoge und interner Monologe der Charaktere ausgespielt und hilft dem Leser, die Konflikte in den Beziehungen der Charaktere besser zu verstehen.

Die wissenschaftliche Neuheit dieser Studie besteht in der Analyse stilistischer und kultureller Aspekte der Übersetzung von Belletristik, insbesondere des Romans von Maryna Levytska, und in der Beurteilung der Treue der Wiedergabe des Stils des Autors in der Übersetzung.

Stichwörter: *Kulturkonzept, künstlerische Übersetzung, lexikalisch-semantischer Aspekt*

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, Серєда Данїїла Геннадїївна, студентка 6 курсу, денної форми навчання, факультету іноземної філологїї, спеціальності 035 Фїлологїя, освітньо-професїйна програма Переклад (нїмецький), адреса електронної пошти seredadaniila@gmail.com,

- пїдтверджую, що написана мною квалїфікаційна робота на тему «Лексико-семантичні особливостї вїдтворення культурних концептїв в романї марини левицької «Kurze geschichte des traktors auf ukrainisch» у перекладї» вїдповїдає вимогам академічної доброчесностї та не мїстить порушень, що визначенї у ст. 42 Закону України «Про освіту», зї змїстом яких ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевїрки електронна версїя роботи є їдентичною її друкованїй версїї;

- згодна на перевїрку моєї роботи на вїдповїднїсть критерїям академічної доброчесностї у будь-який спосїб, у тому числї за допомогою Інтернет-системи, а також на архївування моєї роботи в базї даних цїєї системи.

Дата 07.12.2023

Пїдпис

ПІБ (студент) Серєда Д. Г.